

اما نه ماه درخشید و نه راه به پایان رسید
هرچه دل‌دل زدم، دلم پیدا نشد
شاخه‌های درخت بالینم شد و بیشه پناهگاه من
غروب هنگام است و من آواز سر می‌دهم
و از درد با صدای بلند آواز می‌خوانم
خیلی وقت است که گم شده‌ام، بیشه‌ی من تو هستی
کنده‌ی تازه جوانه زده‌ام، ریشه‌ام تو هستی
بیا بی‌تو زندگی صفایی ندارد
از گلوی تنها آوازی بر نمی‌خیزد

nōmāsare/varā/sar/dembθ/sθdā	نما سر و را سر دمبه صدا
gali/me/duše/sar/zambθ/vangāvā	گلی مه دوش سر زمبه ونگا وا
xθle/tom/gom/baymθ/me/višθ/tθii	خل توم گوم بیمه، مه ویشه تئی
nuj/bazo/pitomθ/me/rišθ/tθii	نوج بزو پیتومه مه ریشه تئی
bθru/bi/tθ/su / ā/sθfā/nθdārñθ	برو بی ته سوا صیفا ندارنه
tināri/gali/vangā/vā/nθdārñθ	تِناری گلی ونگا وا ندارنه

آسمان آبی همچون نپار دود گرفته شد
گالش از دور گاوش را با نوازش به سوی گاوبنه می‌خواند
دلم گرفت و فکر و خیال تو تمام وجودم را پر کرد
دلم در پی تو می‌دود و من به دنبالش می‌دوم
هوا، رو به تاریکی است و من هرچه بانگ می‌زنم
دل گم شده‌ام را نمی‌یابم
کجا هستی که ترا به سوی خودم بخوانم
صبح و غروب راه برگشتن‌ات را یادآوری کنم
پیش پیش می‌دود و بانگ بر می‌دارد
آهای! با من بیا! ماه بالا آمد، همه جا روشن می‌شود
این راه طولانی و خسته کننده دارد به پایان می‌رسد
به دنبالت صحرا به صحرا راه پیمودم
از سنگلاخ و کلوخ و کوره راه‌های زیادی گذشتم

علی حسن نژاد

ته مَشْتِ مَشْتِ چَش، دریای رنگه
 آسمونَ قسم، پَرِدِنه سنگه
 شُوکه دگتْمه، ته چَش چه ویمبه
 آسمون شومبه، ماه ره تَسَه چیمبه
 ته مجیک میون، خوکمبه دل ره
 دَنی اوُر واری، اوکمبه دل ره
 ته دوی، اندون او، پَرکشنه
 اُمه بینج نشا، زودسَر کشنه
 اَره! بوردی یا، اَت کشُ کمبه دل ره
 بَرُو! چنی، برو! تَش کمبه دل ره
 مه کنداگرد دل، آبرو ندارنه
 شُوپه گرواری، تا صَب خُو ندارنه
 آویز بَیْرَم، یرو یُور بگردم
 لم بیته فلکِ دور بگردم
 ته، مه کوهی کبوتربی، چه بُوردی؟!
 بهار و اجا بهتری، چه بُوردی؟!
 الهی آسمون، گُر بهیره
 چه بشتی، مه کبوتر پَر بئیره؟!
 مره، و شنابیتیم، نفرین ها کرده
 که اینتی غم مره، دست چین ها کرده
 مه مارِ قواله پشت، هَسه بنویشت
 پسر ته سرنوشته، بوی بُورِ پشت
 درمبه کوره ی واری، و شَمبِه

شعر
 شعر: علی اعظم حیدری آلاشتی
 ۱۷۱

علی اعظم حیدری آلاشتی

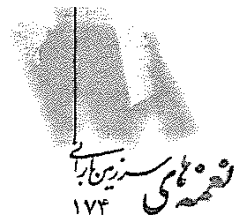
او ره ول هادی - پیدا کنه شه راه ره
 حیون شو بوه - گم نکنه شه جاره
 نامرد دنیا - هزار جور حيله دارنه
 خوار روزگار - تلی زنه ته راه ره

ourð/ vel / hādi / pidā / kðnnð/ še / rāh / rð
 hivon / šo / bavvð/ gom / nakðnnð/ še / jā / rð
 nāmarde / dðnyā / hðzār / jur / hilð/ dārnð
 xārð / ruzðgār / tali / zannð / te / rāh / rð

آب را اگر رها کنی، راه خود را پیدا می‌کند
 شب هرچند تاریک باشد، باز حیوان راه خود را پیدا می‌کند
 دنیای نامرد، هزار گونه حيله دارد
 حتی در روزگار خوش، سر راهت خار می‌اندازد

برگرفته از مجموعه شعر «گلپاره»^۱

۱- گلپاره، علی اعظم حیدری آلاشتی، انتشارات باطن، ۱۳۷۸، ص ۸۹

tə/ me / kuhi / kabutər / bi / čə/ burdi?!
 bəhār / vā / jā / behtər / bi / čə/ burdi?!
 alāhi / āsəmunnd/ gar / bahirə
 čə/ bešti / me / kabutar / par / baiirə?!
 mətər/ vəšnā / bətim / nefrin / həkərdə
 kə/ inti / qam / mətər/ dastčīn / həkərdə
 me / māre / qavāl/ pəšt / hassə/ banvišt
 pəstər / te / sarnəvəšt/ bavvi / bavrišt
 darəmbə / kurəye / vāri / vəšembə
 še / zārzāre / bamətərdən/ əšəmbə
 me / duš / āsəmun / tukədar / hassə
 də/ tā / čəš / bəhāre / avre / mār / hassə
 tesse / bāzəm / agə/ dagərđi / me/ piš
 xənə/ sāzəmbə/ dənā / vəne / sətpiš
 te / dərāz/ gisə/ jə/ tu / xətəmbə
 həftā / dərā / un / vartər / ou / xətəmbə
 dənāye / lətəkā / rə/ varz / kəmbə/ tesse
 balu / māsəmbə/ ā/marz / kəmbə/ tesse
 nəmāšən/kə/ bunə/ čardəduš / embə
 gug / rə/ mār / deni / mangu / rə/ dušəmbə
 šu / kə/ dakətmə/ te / čəš / jə / vimbə
 āsəmun / šəmbə/ mār / rə/ tesse / čimbə
 te / maštmašt/ čəš / dərāye / rangə
 asəmunnd/ qasəm / par / denə/ sangə

چشم‌هایت، پیاله‌های پر از آبی دریاست/

به آسمان قسم که سنگ را پرنده می‌کند

شب که می‌شود، چشم‌هایت چراغ راه من می‌شود/

به آسمان می‌روم و ماه را برای تو هدیه می‌آورم

در لابه‌لای مژگانت، دلم را به خواب سپرده‌ام/

تو نیستی و دل، مثل ابر گریان است

شه زار زار بمردن، اشْمبه
 مه دوش، آسمون توک دار هسه
 دتاچش بهار اور مار هسه
 تسه بازم اگه دگردی مه پیش
 خنه سازمبه، دنیا ونه سرپیش
 ته دراز گیسه جه، تو خرْمبه
 هفتا دریا اون ورتتر، اوخرْمبه
 دنیای لتکاره ورز کمبه تسه
 بلو ماسمبه آ، مرز کمبه تسه
 نماشون که بونه، چرده دوش امبه
 گوگ ره ماردنی، منگوره دوشْمبه
 شوکه دکتمه، ته چش جه ویمبه
 آسمون شومبه، ماه ره تسه چیمبه
 ته مَشْت مَشْت چش، دریای رنگه
 آسمون قسم، پَرْدنه سنگه

□□□

te / maštmašt/ čəš / dərāye / rangə
 asəmunnd/ qasəm / par / denə/ sangə
 šu/kə/ dakətmə/ te / čəš / jə / vimbə
 āsəmun / šəmbə/ mār / rə/ tesse / čimbə
 te / mətjike / meion / xu / kəmbə/ də/ rə
 dani / avre / vāri / au / kəmbə/ də/ rə
 tə/ davvi / endune / au / par / kašənə
 ame / binje / nəšā / zud / sar / kašənə
 are / burdiyā / latkaš / kəmbə/ dəl / rə
 bətəru / čeni / bətəru / taš / kəmbə/ dəl / rə
 me / kəndāgətərdə/ də/ ābru / nətārənə
 šupegətəre / vāri / tə/ sob / xu / nətārənə
 āviz / bairəm / yət / o / yurrə/ bagətərdəm
 lam / baytə/ faləke / durrə/ bagətərdəm

www.tabarestan.info
نشر آستان

برایت همی زمین‌های بایر را شخم خواهم زد/
کج بیلی می‌گیرم و برای عبور تو، همه‌جا را کرت‌بندی می‌کنم
غروب با شاخه‌های جوان و تازه به خانه می‌آیم/
و گاوها را خواهم دوشید
آن‌گاه، شب که می‌رسد، چشم‌هایت چراغ راه من خواهند بود/
به آسمان می‌روم و ماه را برای تو هدیه خواهم آورد
چشم‌هایت، پیاله‌هایی پر از آبی دریاست/
به آسمان قسم می‌خورم که سنگ را پرنده می‌کند

تو که باشی، مرداب، پرنده می‌شود/
و شالی‌های ما زود جوانه می‌زنند
رفته‌ای و دلم را به دنبال خویش می‌کشانم/
برگرد، یخ می‌زنی، دلم را برای تو به آتش می‌کشم
دل هرجایی من رسوا شده است/
و مانند شب پاها تا سحرگاه خواب به چشمانش نمی‌آید
فانوس در دست، تمام شهر را می‌چرخم/
و آسمان غم زده را زیر پای خویش می‌گیرم
ای کبوتر کوهی من چرا رفتی؟! /
ای که از بهار دل‌نشین‌تر بودی چرا رفتی؟
الهی که پوست آسمان، بیماری‌گر بگیرد/
چرا مانع پر زدن تو شد
انگار شکم‌های گرسنه نفرین‌ام کردند/
که این چنین دست‌چین غم شدم
بر قباله‌ی مادرم نوشته شده است/
که سرنوشت من سوختن است
دارم مثل کوره می‌سوزم/
و هر لحظه شاهد مرگ خودم هستم
شانه‌هایم تکیه‌گاه آسمان است/
و چشم‌هایم مادر ابرها (لبریز از باران اشک)
اگر دوباره به نزد من برگردی/
برایت خانه‌ای خواهم ساخت با حیاطی به وسعت دنیا
از گیسوان بلندت تاب خواهم خورد /
و هفت دریا آن سوتر، آب

۱۷۸

علی کفشگر

تِه دِلِ سَنگِ سِوَادکُوه
 زِمَسَنِ طاقِ سُو
 مِه دِل
 کِکِ خُونِش
 وَنُوشِه رَنگِ رُو

دلِ تو سَنگِ «سِوَادکُوه» زینتِ طاقِ زِمَسَنانِ است / دلِ من / ناله‌ی پرنده‌ی
 کوکو (فاخته) و رنگ و روی بنفشه

برگرفته از کتاب «اساس‌شعر»^۱

شعر
 شعر: احمدطییبی سوادکوهی
 ۱۷۷

احمدطییبی سوادکوهی

(۱)

bəhāre / kəlɒʃu / vəʃenə / mahtu بهارِ کله شو، و شِنه ماهِ تُو
 vaše / gəlɒm / bəčā / vā / jə / girnə / tu واشِ گلم، بچاوا جه گیرنه تُو
 kahar / uxāre / sar / dəm / denə / tu کَهَر، اوخارِ سَر، دمِ دِنه تُو
 nāhtuye / sāynəkəl / tu / xənə / nanu ماهِ تُوی ساینه کِل، تو خورنه نَنو

در شب‌های کوتاه بهاری، ماه می‌درخشد
 باد سرد، گیاه واش را به حرکت در می‌آورد
 اسب کهر در آخور، دم را تکان می‌دهد
 در سایه سار مهتاب، ننوی بچه تاب می‌خورد

(۲)

gəle / narges / še / čəš / rə / sərmə / kəndə گلِ نرگس، شِه چِش ره، سرمه کنده
 šə / mekənā / rə / sabsəye / termə / kəndə شِه مِکناره، سبِزِدی تِرمه کنده
 bəčəbəčə / rə / əydiye / səfrə / kəndə بچابچاره، عیدِی سفره کنده
 gəle / vannušə / rə / mādərme / kəndə گلِ ونوشه ره، «مادرمه» کنده^۲
 گل نرگس برچشمانش سرمه می‌کشد
 با ترمه‌ی سبِزِ رنگ، برای خودش روسری می‌بافد (برگ‌هایش را پهن می‌کند)
 گل پامچال را زینت بخش سفره‌ی عید می‌کند
 گل بنفشه را شکوفا می‌کند تا خوش قدم جشن (مادرمه = ماه درماه) باشد

۱- اولین روز هر ماه تبری مارمه (مادرمه) محسوب می‌شود. صاحب خانه در این روز از یک نفر خوش قدم می‌خواهد اولین کسی باشد که وارد خانه‌ی او می‌شود. یوسفی، فریده، فرهنگ و آداب و رسوم سوادکوه، پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۸۰، ص ۴۷.

محمد لطفی

مه دل گوشه ره، مونه مه یار
گل و توشه ره، مونه مه یار
سبزه روئه، سون دشت مازرون
گنم خوشه ره، مونه مه یار

me / dele / gušd / rð / munðnð / me / yār
gðle / vanušd / rð / munðnð / me / yār
sabzðru'ð / sone / dašte / mazðron
gannðme / xušd / rð / munðnð / me / yār

یارم در گوشه‌ی دلم جا دارد
مانند گل بنفشه زیباست
مثل دشت سرسبز مازندران، سبزه‌رواست
به خوشه‌ی گندم شبیه است یار من

عیسی کیانی حاجی

سجرو ته سرچشمه‌ی او، زلاله
ته سینه‌ی شیر، اماره، حالله
اون گدر که مثل مهر، کشنی رُوش
خوامه شه درد ره، بخونم تنه گوش
که تو شاهد هسی از کوه تا مازرون
تمام زندگی پر جائیون...

sejro / te / sarčešmðye / ou / zðlālð
te / sinðye / šir / amā / rð / hðlālð
un / geder / kð / mesle / mahr / kašðni / ruš
xāmmð / še / dard / rð / baxunnðm / tðne / guš
kð / tu / sāhed / hassi / az / kuh / tā / māzrun
tamāme / zðndðgiye / perja'iun

ای رودخانه‌ی سجرو، آب سرچشمه‌ات زلال است و شیر پستان تو بر ما
حلال
آن‌گاه که مثل مار می‌خزی، می‌خواهم دردم را به گوش تو برسانم؛ زیرا که تو
از بیلاق تا قشلاق، شاهد زندگی ایل فیروزجایی هستی

بخش آغازین منظومه‌ی «سجرو»^۱

شعبان نادری رجه

(۱)

آسمون روئما کمبه ته و سه
تَش سَر من، سَمَا کمبه ته و سه
گالشِی و چپوئی سَر گیرمبه
دِمَس من دوشا، کمبه ته و سه

asðmon / runðmā / kðmbð / te / vesse
taš / sar / mðn / sðmā / kðmbð / te / vesse
gālðsi / ò / çappuni / sar / girambð
demesð / mðn / dušā / kðmbð / te / vesse

آسمان را، هدیه‌ی عروسی تو می‌کنم
و به خاطر تو بر بالای شعله‌های آتش می‌رقصم
به خاطر تو حاضرم که گالش (نگهبان گاو) و چوپان شوم
و گوساله‌ی کوچک را بزرگ می‌کنم تا گاو دوشا شود

(۲)

مازرون، تتی ره جهاز ها کرده
افرا سوز گلام واز ها کرده
بچا بچا ش زلف چم هدائه
چپون، سبزه ره، جانماز ها کرده

māzðron / titi / rð / jðhāz / hākðrdð
ðfrā / suze / gðlāmmð / vāz / hākðrdð
beçābeçā / še / zðlfð / çam / hðdā·ð
çappon / sabzð / rð / jānðmāz / hākðrdð

مازندران پر از شکوفه شد (شکوفه‌ها را جهازی عروسی‌اش کرد)
درخت افرا، برگ‌های سبزش را پهن کرد
گل پامچال، موهایش را شانه کرد
چوپان سبزه را جانماز خود کرد

حسن محمدی میانایی

(۱)

کچه بوردی ته بو ره وا بورد
برو مه چش خو ره وا بورد
پاپلی بهیمه دشت و صحرا ره
ته بوردی آرزو ره وا بورد

kðjð / burdi / tð / bu / rð / vā / bavðrdð
bðru / me / çeše / xu / rð / vā / bavðrdð
pāpðli / bahimð / dašt / ò / sahrā / rð
tð / burdi / ārðzu / rð / vā / bavðrdð

کجا رفتی که بوی خوش تو را بادبرد
بیا که خواب از چشمانم دور شد
پروانه‌ای در دشت و صحرا شدم
تو رفتی و آرزوهایم بر باد رفت

(۲)

نخوامبه چش و دل لآب بونیم
آسمون ورف و شلاب بونیم
چنده دل نوئدم کور کور سو ره
نخوامبه لمپا ره افتاب بونیم

nðxāmbð / çeš / ò / dellð / lāb / davinðm
asðmunnd / varf / ò / šðlāb / bðvinðm
çānde / del / davðndðm / kurkurð / su / rð
nðxāmbð / lampā / rð / afāb / bavinðm

نمی‌خواهم چشم‌هایم را اشک آلود و دلم را غمگین ببینم
آسمان را برفی و بارانی ببینم
تا کی باید به روشنایی‌های اندک دل ببندم
نمی‌خواهم چراغ را آفتاب پندارم

م. نماری

م. نماری مجموعه شعرهای «چهره‌نگاری‌ها»، «دور چهل و هشتم»، «نامه به درخت کوچک پرتقال» و مجموعه شعر مازندرانی «لینگ مال» را آماده‌ی چاپ دارد.

راه

rāh	راه!
manzel / te / kube?	منزل ته کوپه؟
birāh!	بی‌راه!
manzel / te / kube?	منزل ته کوپه؟
ay / bičamθ / rāh!	ای بی‌چمه راه!
manzel / te / kube?	منزل ته کوپه؟
hič/jā/narθsā!	هیچ جا نرسا!
manzel / te / kube?	منزل ته کوپه؟
hamvārθ / te / nimθ / rāh!	همواره ته نیمه راه!
manzel / te / kube?	منزل ته کوپه،
	کوپه،

کوپه، کوپه، کوپه،

کوپه؟

ای راه! / مقصد تو کجاست؟ / ای بی‌راهه! / مقصد تو کجاست؟ / ای راه پُریچ و خم! / مقصد تو کجاست؟ / ای راهی که همیشه نیمه راه هستی! / مقصد تو کجاست؟ / کجاست؟ کجاست؟ کجاست؟ کجاست؟

(۳)

وَنوشه ره ته مادرمه بیارم
روئما، هفت بندِ لَه بیارم
صحرا به صحرا ره، سازه بکشم
خاکِ وطن، ته سرمه بیارم

vanušθ / rθ / te / mādθrmθ / biyārθm
runθmā / hθftbande / lalθ / biyārθm
sahrā / bθ / sahrā / rθ / sārθ / bakθšθm
xāke / vatθnθ / te / sθrmθ / biyārθm

گل بنفشه را برای تو می‌آورم تا خوش قدم «مادرمه» تو باشد
نی هفت بند را هدیه‌ی عروسی تو می‌کنم
به خاطر تو صحراها را جارو می‌کنم
خاکِ وطن را سرمه‌ی چشمانت می‌سازم

نمایه‌ی کتاب‌های شعر مازندرانی

- ❖ اساشعر، به کوشش محمدصادق ریسی - جلیل قیصری، نشر آرت، ۱۳۷۹.
- ❖ امیری‌های ننون، جهانگیر نصری اشرفی، ترجمه‌ی دکتر حسن موسوی مازندرانی، انتشارات خانه‌ی سین، ۱۳۷۶.
- ❖ پدیار، علی مهدیان، به کوشش جهانگیر نصری اشرفی، انتشارات خانه سین، ۱۳۷۶.
- ❖ بهار ترانه، محمدعلی هزارجریبی، به کوشش کریم‌اله قائمی، انتشارات عشق دانش، ۱۳۸۳.
- ❖ تاورانگ، نورعلی منصوریان سرخ‌گریه، انتشارات مبعث، ۱۳۸۲.
- ❖ ترانه‌های ترنه مازندران، محمد تاج‌الدین، انتشارات شلفین، ۱۳۸۴.
- ❖ تیم‌جار، سیدحسن حسینی، انتشارات شعاع، ۱۳۷۹.
- ❖ تالونگ تی‌تی‌ها، غلامرضا کبیری، انتشارات پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۷۷.
- ❖ تی‌تی‌مون، علی‌اصغر مهجوریان نماری، نشر اشاره، ۱۳۸۰.
- ❖ چشمه‌ی ترانه، حسینعلی زمانی، به کوشش کریم‌اله قائمی، انتشارات عشق دانش، ۱۳۸۳.
- ❖ روجا، اشعار تبری نیمایوشیج با ترجمه‌ی فارسی، محمدعظیمی، انتشارات خاورزمین، ۱۳۸۱.
- ❖ روزی که فردایش جمعه بود (فارسی - مازندرانی)، الهام طبری، بی‌نا، ۱۳۷۷.
- ❖ سجر و (منظومه)، عیسی حاجی کیانی، ناشر مؤلف، ۱۳۷۵.
- ❖ سر، چمر، دل‌سو، نصراله هومند، انتشارات طالب‌آملی، ۱۳۸۰.
- ❖ سولاردنی، جلیل قیصری، نشر زهره، ۱۳۷۱.
- ❖ شکوفه‌هایی از ادبیات مازندرانی، فتح‌الله صفاری، انتشارات پیروز، ۱۳۴۷.

قنبر یوسفی

ماه
هر شو
آتۀ رَمه ستاره ره
ته چشِ دله
پیاشتُ اُورنُ

māh
haršū
attθ/ ramθ/ sōtārθ/ rθ
te / češe / delθ
peyāšt / ornθ

ماه/ هرشب/ یک رَمه ستاره را/ در چشم‌هایت / برای چرای شبِ هنگام
می‌آورد

برگرفته از کتاب «اساشعر»^۱

- ❖ صد ترانه امیرپازواری، م.م. روجا.
- ❖ کنزالاسرار مازندرانی، گردآوری برنهارد دارن، میرزا شفیع مازندرانی، جلد اول، به کوشش محمدکاظم گل باباپور، با مقدمه‌ی منوچهر ستوده، ۱۳۷۷.
- ❖ کنزالاسرار، جلد دوم، نگارش دیباچه و به کوشش محمدکاظم گل باباپور، ۱۳۴۹.
- ❖ گلپاره، علی اعظم حیدری آلاشتی، انتشارات باطن، ۱۳۷۸.
- ❖ لام و لمپا، مسعود شیخ‌الاسلامی، انتشارات وارث‌وا، ۱۳۸۲.
- ❖ مازرونی، (نصراالله بنداری)، ۱۳۶۱.
- ❖ ماه، نا، نجان، احمدغفاری، انتشارات شلفین، ۱۳۸۲.
- ❖ مجموعه کامل اشعار نیمایوشیج (روجا - دفتر شعرهای تبری)، به کوشش سیروس طاهباز، انتشارات نگاه، ۱۳۷۰.
- ❖ منظومه‌ی هژبر سلطون، به کوشش زین‌العابدین درگاه‌سی، نشر رسانش، ۱۳۷۹.
- ❖ موری‌نامه، محمدکاظم گل باباپور، ۱۳۴۹.
- ❖ نصاب مازندرانی، امیرتیمور قاجار ساروی، ۱۳۶۱.
- ❖ نغمه‌های مازندرانی، به کوشش محمدباقر نجف‌زاده‌ی بارفروش، حوزه‌ی هنری، نشر روجا، ۱۳۷۵.
- ❖ نوح، به کوشش محمود جوادیان کوتنایی، انتشارات معین، ۱۳۷۵.

شوپه
گلنسا
ته مله سنگ تراشون
گرمه نون
ته گره، ته امشو برو
چپون کيجا
من و ته
گلّه ره بردن
امان يارا
کتولی - رشیدخان - آقننه
گل من
سوت يار
گل آقا
قلندر
امیری
وارش
تیکا
آفتاب
ماه تی تی
شبه بلبل بلاره
یار گل مونی
گرزنی
ونگوا
بهارمس
ته وسه
لاره
چار به داری حال

تصنیف

یادآوری: به جز تصنیف‌های شوپه، گلنسا، ته مله سنگ تراشون، چپون کيجا و من و ته، بقیه‌ی تصنیف‌ها را گروه شواش از فرهنگ خانه‌ی مازندران به سرپرستی استاد احمد محسن‌پور اجرا کرده است.

بی یه شو، ونه بۆرم، بۆزئم پا صحرا ره

baiyð/ šu / venð/ burðm / bazðnðm / pā / sahrā / rð

هاکانم داد، بۆزئم ونگ، برامنم خی‌ها ره

hākəndəm / dād / bazðnðm / vang / berāmənðm / qi / hā / rð

بی‌چراغ سئو، داز گَرمه دوش،

bi / çrāqe / su / dāzð/ germð/ duš

دور دور کامبه تا شو پَر بی ره

dordor / kāmbeð/ tā / šu / par / bairð

آنده شومبه راه، آنه زَمبه ونگ

ande / šumbð/ rāh / ande / zambð/ vang

تلاخونش ره تا سَر بی ره

talā / xunðš/ rð/ sar / bai / rð

وا کامبه، شه لَله‌وا جه

vā / kāmbeð/ še / lalðvā / jð

دردِ دل، شه گَلساچه

darde / del / še / golnðsā / jð

زَمبه خدای، خدا تا کی، فصل شویپه بۆره نَر؟!

zambð/ xodā / xodā / tā / kay / fasle / šupe / burð/ dar

پاییز بییه، تا بتوئم شه بینج بۆزئم کر؟!

pāiiz / biyð/ tā / batunðm / še / binjð/ bazðnðm / kar

خدایا کی ووننه فرو بۆره شو؟

xodāyā / ke / vunð/ fðru / burð/ šu

راه نَکفم، بۆرم تا چشمه‌ی لو؟!

rāh / dakðfðm / burðm / tā / çešmaye / lu

شه سَر و دیم و لینگ بۆزئم او

še / sar / ð / dim / ð / lingð/ bazðnðm / ou

بۆرم نمزه‌ی پیش، خو هاکنم خو

burðn / numzðye / piš / xu / hākəndəm / xu

شب شد، باید بروم و صحرا را بگردم

داد و فریاد کنم و خوک‌ها را بتارانم

بی‌روشنی چراغ، داس را به دوش می‌گیرم و

تقسیم‌بندی موسیقی مازندرانی

به روایت استاد احمد محسن‌پور

پیش از آن که رادیو، رسانه‌ای همگانی شود، موسیقی فولکلوریک مازندران در بستر طبیعی خود پیش می‌رفت، اما با همگانی شدن این رسانه، ساختار موسیقی مازندران در هم ریخت. در مجموع ترانه‌ها و تصنیف‌هایی را که در مازندران رایج است، می‌توان به سه دسته تقسیم کرد.

۱- فولکلور: ته گره ته امشو برو، آهولار، لاره و ...

۲- تصنیف‌ها و ترانه‌هایی که بر اساس فولکلور شکل گرفته‌اند؛ مانند آثار گروه شواش.

۳- تصنیف‌ها و ترانه‌هایی که بر اساس موسیقی مازندرانی، اما در قالب موسیقی کلاسیک غربی، ایرانی و پاپ تنظیم شده‌اند.

موسیقی کلاسیک غربی: درانه‌جان، جونی جونی و ...

موسیقی ایرانی: چپون کيجا، ساره و ...

موسیقی پاپ: شویپه و ...

biyamo/bāhār/bḏbḏl/sare/dār بی‌مو باهار، بلبل سَرِدَار

مثال عاشق، نالنه زار زار! «هی گلنسا جان»^{۱۱}

mḏsāle / āseq / nālḏnḏ/ zārzār / hḏy / golnḏsā / jān

tḏ/ šuni / sahrā / banafsḏ/ činni ته شوئی صحرا، بنفشه چینی

مه ره نشنی، مه ره نویندی «هی گلنسا جان»

mḏrḏ/ nešḏni / mḏrḏ/ navindi / hḏy / golnḏsā / jān

golnḏsā/vḏfā/hākān گلنسا! وفا هاکان

me / dardḏ/ dḏvā / hākān مه درد دوا هاکان

hājḏtḏ/ rḏvā / hākān حاجت روا هاکن

bad/bahi/yḏvās/yḏvās بدبھی، یواش یواش

našu / me / pali / davās نشو، مه پلی دواش

mḏn / bḏlbḏl / tḏ/ gol / bḏvās من بلبل، ته گل یواش

āsḏmon / rḏ/ abḏr / baytḏ/ bāz / asā آسمون ره، اَبَر بَیته، باز اسا

بازم امروز، خورنه وارش، گلنسا

bāzḏm / emruz / xornḏ/ vārḏš / golnesā

golnḏsā / jon گلنسا جون!

čēšme / qḏrbun چشم قریون!

našu / birun نشو بیرون

۱- گوشواره‌ی تصنیف‌ها را در گیومه آوردیم.

شوپیه

شعر: غلامرضا کبیری
خواننده: محمد دنیوی
۱۹۳

مزرعه را دور می‌زنم تا شب پرواز کند

آن قدر راه می‌روم و فریاد می‌کشم

تا خروس سحری آواز بخواند

گاهی در نی می‌دمم و با گلنسا دردل می‌کنم

از خدا کمک می‌خواهم که فصل «شب‌پایی»

تمام شود و پاییز بیاید تا بتوانم با خرمن‌زدن شالی، دانه‌های برنج را

جدا کنم؟!

ای خدا! کی می‌شود که شب تمام شود، تا راه بیفتم

و به کنار چشمه بروم

سر و صورت و پا را با آب چشمه بشویم و

بروم کنار نامزدم و به خواب بروم؟!

www.tabarestan.info
نیرستان

ته مله سنگ تراشون
شعر: فولکور
خواننده: احمد بختیاری

نغمه های سزین باران
۱۹۶

کیجا جان! سر نر هاگردی دریچه «دیگر نمبه ته مله»
kijā / jān / sar / darhākōrdi / daričō / digō / nembō / te / malō
تماشا کاندی ته، بازار و کوچه «دیگر نمبه ته مله»
tōmāšā / kāndi / tō / bāzār / ō / kučō
تمام کوچه ره من بزومه پا «دیگر نمبه ته مله»
tamāme / kučō / rō / mōn / bōzumō / pā
مگر ماهی بهی، بوردی به دریا؟! «دیگر نمبه ته مله»
magar / māhi / bahi / burdi / bō / daryā
ته مله سنگ تراشون،
te / malō / sangtōrāson
ته چارقد آلون آلون
te / cārquad / alvon / alvon
ته مله سنگ تراشون،
te / malō / sangtōrāson
ته ناز بیبه فراوون
te / nāz / baiyō / fōrāvōn
اگر امشو بوو خون «کیجا نمبه ته مله، دیگر کیجا نمبه ته مله»
agōr / amšu / bavu / xun / kija / nembō / temalō
دتا یار بیتمه تنها به تنها «دیگر نمبه ته مله»
dōtā / yār / baytōmō / tanhā / bō / tanhā
بالنگ برسیمه با طرح زیبا «دیگر نمبه ته مله»
bālōng / barōsimō / bā / tarhe / zibā
یکی ره از برای کار هاگردن «دیگر نمبه ته مله»
yeki / rō / az / barāye / kār / hākōrdōn
دیگری ره برای بال به گردن «دیگر نمبه ته مله»
digari / rō / barāye / bāl / bō / gōrdōn
ته مله سنگ تراشون
te / malō / sangtōrāson
ته چارقد الوون الوون
te / cārquad / alvon / alvon
ته مله سنگ تراشون
te / malō / sangtōrāson

گلنسا
شعر: غلامرضا کبیری
خواننده: محمد دنیوی
۱۹۵

بهار آمد و بلبل برشاخه ها مثل عاشق
نالاه سر می دهد - ای گلنسا جان!
تو به صحرا می رودی تا گل بنفشه بچینی
و به من نگاه نمی کنی - ای گلنسای عزیز!
ای گلنسا با وفا باش و
درد مرا، دوا و
حاجتم را رواکن
کم کم داری بد می شوی
از نزد من نرو
من، بلبل و تو گل من باش
آسمان را ابر گرفته است
دوباره امروز هم گلنسای من، خیس باران می شود
ای گلنسا جان!
فدای چشمانت
بیرون (صحرا) نرو

mān / xu / badimā / t / eni من، خُو بدیمه، ته انی
k / in / t / lesmā / baškāni که این طلسم بشکنی
mān / xu / badimā / t / eni من، خُو بدیمه ته انی
parcīmā / r / taš / bazāni پَرچیماره، تَش بَزنی (۲)
abrā / bainā / pārā / pārā ابرا بِننه پاره پاره
te / daste / šasttir / diyarā ته دست شصت تیر، دیاره
te / s / r / x / d / dime / b / d / lārā ته سرخ دیم بلاره
k / garmā / nunnā / mundāni که گرم نُون موندنی
t / garmā / nunnā / mundāni ته گرم نُون موندنی
te / mādion / aftābe / so ته مادیون، افتاب سو
te / čarvedār / sarsāme / bu ته چارودار، سرسم بُو
darā / eni / az / sare / kuh دره انی، از سر کوه
malmale / abrā / mejāne مَلَمَل ابر مجنی (۲)
 ابرا بِننه پاره پاره
 ته دست شصت تیر، دیاره
 ته سرخ دیم بلاره
 که گرم نُون موندنی
 ته گرم نُون موندنی
jlezqāye / pulāktālā جلهزقه‌ی پولک طلا
maxmāle / q / r / m / d / z / te / q / bā مخمل قرمز، ته قبا
te / guše / gušvār / mirākā ته گوش گوشوار، میرکا
anāre / gol / te / g / r / d / āni انار گل، ته گردنی (۲)
 ابرا بِننه پاره پاره ...

te / qer / baiyā / f / rāvon ته قریه فراوون
به این شام غریبون «کیجا نمبه ته مله، دیگر نمبه ته مله»
ته مله سنگ تراشون
ته چارقد الوون الزون
اگه امشو بُو خون «کیجا نمبه ته مله، دیگر کیجا نمبه ته مله»

□□□

ای دختری که از دریچه سر را بیرون آوردی
و بازار و کوچه را تماشا می‌کنی
تمام کوچه را برای دیدن تو پا زدم
مگر مثل ماهی در درون دریا، پنهان شدی؟!
ای دختری که از محله‌ی سنگتراشان هستی
روسری رنگارنگ به سرداری
ای دختری که از محله‌ی سنگتراشان هستی
و ناز بسیار داری
اگر امشب خون به پا شود، دیگر به محله‌ات نمی‌آیم
دو یار گرفتم که دور از هم هستند
میوه‌ی بالنگ را با طرحی زیبا برای آن‌ها فرستادم
یکی را برای کار کردن انتخاب کردم
دیگری را برای عشق بازی
ای که نازت زیاد شد

گرمه نون

شعر: محمد کریم زاده - غلامرضا کبیری
خواننده: محمد دنیوی
۱۹۹

من خواب دیدم، می آیی

که این طلسم را بشکنی

من خواب دیدم، می آیی

که پرچین‌ها را آتش بزنی (حصارها را ویران کنی)

ابرها از هم گسیخته شدند

تفنگ شصت تیری در دستت پیدا است

به قربان چهره‌ی گلگون تو بروم

که مثل نان گرم، خواستنی هستی

تو مثل نان گرم، خواستنی هستی

مادیان تو، مانند آفتاب می‌تازد

پیغام آورنده‌ی تو بوی خوش سوسنبر دارد

داری از بالای کوه می آیی و بر ابرهای مَلمَلُ گونه، راه می‌روی

پولک‌های جلیت‌ها از جنس طلاست

و قبای تو، از مخملِ قرمز رنگ است

در گوشت، گوشتواری از میرکا است و

دسته‌ای از گل انار به گردن داری

ته گره، ته آمشُو برو
شعر: فولکور
خواننده: نورمحمد طالبی

نغمه‌های سزین بابا
۲۰۰

آمشو، تنه چَل شوئه، ته گره! ته آمشُو برو

آ... هراز او، تا زانوئه، ته گره! ته آمشُو برو

آمشوِ هوا، کرماشوئه، ته گره! ته آمشُو برو

ایوون چراغ، مشت سوئه، ته گره! ته آمشُو برو

سگ، نال بن، دوسوئه، ته گره! ته آمشُو برو

آخ! مه گت مار، سخت اشنوئه، ته گره! ته آمشُو برو

گت برار، مله شوئه، ته گره! ته آمشُو برو

خورده برار، مسِت خوئه، ته گره! ته آمشُو برو

آمه پلا، آبکش بزوئه، ته گره! ته آمشُو برو

آمه خَرَش، قیسی پهلوه، ته گره! ته آمشُو برو

کرسِی تَش، خَل بزوئه، ته گره! ته آمشُو برو

اون کناره خس، ته نومزوئه، ته گره! ته آمشُو برو

amšū / t̄ne / čal̄d̄soð / tegðre / t̄ð / amšū / b̄ðru...

ā... / h̄ðrāze / ou / fā / zānu'ð / tegðre / t̄ð / amšū / b̄ðru...

amšuye / h̄dvā/karmā / šu'ð / tegðre / t̄ð / amšū / b̄ðru...

ivone / č̄ðrāq / mašte / su'ð / tegðre / t̄ð / amšū / b̄ðru...

sag / nāle / b̄ðn / dav̄ðstu'ð... / tegðre / t̄ð / amšū / b̄ðru...

āx/me / gat̄ðmār / saxt / ašno'ð... / tegðre / t̄ð / amšū / b̄ðru...

gat̄ð / b̄ðrār / mał̄ð / šu'ð... / tegðre / t̄ð / amšū / b̄ðru...

xurd̄ð / b̄ðrār / maste / xu'ð... / tegðre / t̄ð / amšū / b̄ðru...

ame / p̄ðlā / ābkaš / bazu'ð... / tegðre / t̄ð / amšū / b̄ðru...

ame / x̄ðr̄ðš / qaisipalu'ð... / tegðre / t̄ð / amšū / b̄ðru...

čappone / kijā / šunð/ sahrā چپون کيجا، شوئه صحرا
xānð/ hādð/ gusfəndð/ čðrā خوانه هاده، گوسفند چرا
ruzā / hastð/ sahrā / vðne / jā روزا هسته، صحرا و نه جا
xundəndð/ šunð/ čappone / kijā خوندنه شوئه، چپون کيجا

خوامبه بورم صحرا، بنفشه بچينم «های های»

xāmbð/ burðm / sahrā / bðnafšð/ bačindm
čappone / kijā / rð/ havindm چپون کيجا ره بونيم «های های»

چپون کيجا جان! ته حال بلاره «های های»

čappone / kijā / jān / te / hāle / bðlā / rð
te / dime / xāle / bðlā / rð ته ديم خال بلاره «های های»

čappone / kijā / xaili / javonð چپون کيجا، خيلي چوئه

vðne / num / roqiyð/ xātunð و نه نوم رقيه خاتونه

vðne / linge / tangð/ tāmonð و نه لينگ تنگ تامونه

vðne/ðsbe/ðsbe/dandunð و نه اسبه اسبه نندونه

چپون کيجا جان! (۲)

خوامبه بورم صحرا بنفشه بچينم «های های»

چپون کيجا ره بونيم «های های»

چپون کيجا جان! ته حال بلاره «های های»

ته ديم خال بلاره «های های»

□□□

دختر چوپان به صحرا می‌رود / می‌خواهد گوسفندان را به چرا ببرد / روزها
را با آواز در صحرا می‌گذراند / می‌خواند و می‌رود دختر چوپان / می‌خواهم
به صحرا بروم بنفشه بچينم / به این بهانه که دختر چوپان را ببينم / ای دختر
چوپان! فدای حس و حال و خال صورتت بشوم / دختر چوپان جوان و
زیباست / نامش رقيه خاتون می‌باشد / شلوار شلیته به تن و دندانی سفید دارد

kðrsiye / taš/xðl / bazu'ð/ tegðre / tð/ amšu / bðru...

oun / kðnārð / xðs / te / numzu'ð/ tegðre / tð/ amšu / bðru...

امشب، شب گردش و دیدار است، فدای تو! امشب به خانه‌ی ما بیا

آب هراز کم است و تا زانو، بیش‌تر نیست

امشب، هوا نیمه مهتابی است

چراغ، جلوی ایوان خانه روشن است

سگ در درگاه خانه، بسته است

گوش مادر بزرگم سنگین است و صدای آمدنت را نمی‌شنود

برادر بزرگم در محله به شب‌نشینی می‌رود

برادر کوچکم، مست خواب است

پلوی خانه‌ی ما، آماده‌ی پختن است

خورشت قیسی هم آماده است

آتش کرسی، گرم است

دختری که در گوشه‌ای خوابیده، نامزد توست. فدای تو! امشب به خانه‌ی ما

بیا

vaxti / kə / šu / biyamo / māhtiti / rə / še / beqār / ba'irim
xubə / darde / ham / rə / dəvā / bu'im
on / ruz / navvə / mən / ɔ / tə / sevā / bu'im
maqbulə / māhe / dələ / še / aksə / bavinim
rās / bavvim / das / bavrim / setārə / bačīnim
mesle / də / tā / čambəlikutər / bakəšim / par / bakəšim / par
bā / ham / burim / dəmāvandəkuh / bazənim sar / bazənim sar
bərū / ā / mən / ɔ / tə / ābre / dələ / dəl / tāi / gombavvim / gom
bi / nəšon / bi / xavər / az / in / ɔ / on / bairim / atke / ārom

بیا تا من و تو، دو آهو بشویم

بیا تا همیشه با هم باشیم

بیا تا زمین و زمان را زیرپا بگیریم

دو به دو راه جنگل و صحرا را در پیش بگیریم

بیا تا من و تو، در میان آسمان، بارهایمان را بر زمین بگذاریم

همچون ستاره‌ی سحری، ابرهای سپید را به یاری بگیریم

کنار رود تچن بنشینیم، دست و صورت را بشوییم و صحبت کنیم

زمانی که شب شد، ماه‌تی‌تی (شکوفه‌ی ماه) را به بیگاری بگیریم

چه خوب است که درمان درد یکدیگر باشیم

نیاید آن روز که از یکدیگر جدا باشیم

در میان ماه قشنگ، تصویرمان را تماشا کنیم

از جا بلند شویم، دست دراز کنیم و ستاره بچینیم

مانند دو کبوتر چاهی، پر بکشیم و پر بکشیم

با همدیگر، پرواز کنان، به کوه دماوند برویم

بیا تا من و تو، دو نفری، در ابرها گم شویم

شاید بی‌نشان و بی‌خبر از این و آن، کمی آرام بگیریم

برو تا من و ته، دتا آهو بئویم
برو تا همیشه، با همدیگر دهوئیم
زمین و زمون ره، برو تا بزئیم پا
بهیریم دتایی، راه جنگل و صحرا
ته برو تا من و ته، آسمون دله بار بئی ریم
مثل روجا بواشیم، اسبه آبرا ره، شه یار بئی ریم
تچن لو هنیشیم، دس و رو بشوریم، گپ بزئیم
وختی که شو بی‌یمو، ماه‌تی‌تی ره، شه بقار بئی ریم
خوبه، درد هم ره، دوا بوئیم
اون روز، نوّه، من و ته، سوا بوئیم
مقبول ماه دله، شه عکس بوئیم
راس بوئیم، دس بوئیم، ستاره بچینیم
مثل دتا چمبلی کوتر، بکشیم پر، بکشیم پر
با هم بوریم دماوند کوه، بزئیم سر، بزئیم سر
برو تا من و ته، ابر دله، دتایی گم بوئیم، گم
بی‌نشان، بی‌خبر، از این و اون، بی‌ریم، ائکه آروم

bərū / tā / mən / ɔ / tə / dəl / tā / āhu / ba'uvim

bərū / tā / hamisə / bā / hamdigə / daho'im

zamin / ɔ / zamon / rə / bərū / tā / bazənim / pā

bahirim / dəl / tāi / rāhe / jəngəl / ɔ / sahrā

tə / bərū / tā / mən / ɔ / tə / āsmone / dələ / bār / ba'irim

mesle / rujā / bəvāšim / aspe / abrā / rə / še / yār / ba'irim

tejdəne / lu / hənīšim / das / ɔ / ru / bašurim / gap / bazənim

tə/ tarnə/ titiye / sahrā / ɔ / dašti ته ترنه تی تی صحرا و دشتی
tə/ bəhāri / ɔ / sabzinə/ jə/ mašti ته بهاری و سبزینه چه مَشْتی
tə/ aftābi / bəndə/ xāhune / te / su ته افتابی، بنه خواهون ته سو
səvāi / taš / nəməšun / sərxə/ tašti صوایی تَش، ناماشون سُرخ تَشْتی
امان یارا یارا - امان ندارمه قرارا

amān / yārā / yārā / – amān / nədārmə/ qədrārā

tə/ kə/ dani / sətārə/ su / nakəndə ته که دنی، ستاره سو نکنده
ته که دنی، دتا چش خُو نکنده

tə/ kə/ dani / də/ tā / čəš / xu / nakəndə

tə/ kə/ dani / višə/ naxunnə/ bəlbəl ته که دنی، ویشه نُخُونَه بلبل

bəhare / māh / vanušə/ bu / nakəndə بهار ماه، و نوشه بُو نکنده

čələlā/ kə/ safər / burdə/ tə/ burdi چلچلا که سفر بُورده، ته بُوردی

paləng / az / višə/ darburdə/ təburdi پلنگ از ویشه در بُورده، ته بُوردی

kəja / burdi / čəše / su / rə/ bavərđi کچه بُوردی، چش سُو ره بُوردی

bəhār / messə/ hadər / burdə/ tə/burdi بهار مسه هَدَر بُورده، ته بُوردی

□□□

تو غنچه‌ی تازه‌ی صحرا و دشتی / تو بهاری و سرشار از سبزینه هستی / تو
آفتابی و زمین خواهان نور تو است / صبح دم آتش و هنگام غروب چون
تشت سرخ هستی / امان ای یار - امان که قرار ندارم / تو که نیستی، ستاره
روشنی نمی‌دهد / تو که نیستی، چشم‌هایم خواب ندارد / تو که نیستی، بلبل
بیشه آواز نمی‌خواند / در موسم بهار، بنفشه بو نمی‌کند / پرستو که کوچ کرد
تو هم رفتی / پلنگ، از بیشه بیرون رفت، وقتی که تو رفتی / به کجا رفتی، نور
چشمان را با خود بردی / بهارم هَدَر رفت، وقتی تو رفتی

گلّه ره بردن

خواننده: نورالله علیزاده
۲۰۵

āmi / dətər / jān / hāyhāy عامی دتر جان! های های

gallə/ rə/ bordən / ramə/ rə/ bordən گلّه ره بردن - رَمَه ره بُردن

kāvi / bursari / baxtə/ rə/ bordən کاوی، بُور سَری، بَخْتَه ره بُردن

ramə/ rə/ bordən / hamə/ rə/ bordən رَمه ره بردن، همه ره بردن

āmi / dətər / jān / gallə/ rə/ bordən عامی دتر جان! گلّه ره بردن

hamə/ rə/ bordən /

āmi / dətər / jān / hāynāy عامی دتر جان! های های

čador / bə/ sar / kon چادر به سر کن

malə/ xavər / kon مله خور کن

sar / ɔ / hamsaron سر و همسرون

āmi / pəsdron عامی پسرون

hamə/ xavər / kon همه خور کن

□□□

آهای آهای دختر عموجان / گلّه را بردند، رَمه را بردند / گوسفند جوان بور و

گوسفند پرواری را بردند / رَمه را بردند، همه را بردند / دختر عموجان گلّه را

بردند / همه را بردند / آهای آهای دختر عموجان / چادر بر سر کن (آماده

شسو) / مردم محله را خبر کن / هم سن و سال‌هایت / پسرموها / همگی را

خبر کن

رشیدخان

galon / bamirð (۲)	گلون بمیره
	گلون بمیره
rašid / xān / səlton / galon / bamirð	رشیدخان سلطون
te / sar / sargðrdon	گلون بمیره
	ته ستر ستر گردون
	گلون بمیره
rašid / pahlðvon	رشید پهلون
dəl / daryāye / xun	دل دریای خون
	گلون بمیره
	الهی بمرد بون، نساتبون تفنگ
alāhi / bamðrbun / nðsātibun / tðfang	
asā / kð / daniyð / rašid / xāne / vang	اسا که دنی‌یه، رشیدخان ونگ
	لال گوبوشه، نخونه صحرای تیکاو تیرنگ
lālð / gu / bavušð / naxunð / sahrāye / tikā / ð / tirðng	
alāhi / batðrkð / dele / kuh / ð / sang	الهی بترکه، دل کوه و سنگ
	تجن کول بخره، همه خون رنگ
tejðn / kulbaxrð / hamð / xune / rany	
čande / mehrðbon	چند مهربون
yāre / mardðmon	گلون بمیره
	یار مردمون
	ته مست چشم ره، افتاب داشته سیره
te / maste / češ / rð / aftāb / dāštð / sðre	گلون بمیره
qašðngð / te / nom	قشنگ ته نوم
bāqe / baqðbon	گلون بمیره
	باغ باغبون گلون بمیره
assārðye / sun	اساره‌ی سون
	گلون بمیره
garmðpe / nðsom	گرم په نسوم
	گلون بمیره
alāšte / malð / rð	الاشت مله ره
vekðrdð / mion	وه کرده میون
	گلون بمیره
sarxān / qarqe xun	سرخان غرق خون
	گلون بمیره
te / sar / sargardon	ته سر سرگردون
	گلون بمیره

palðnge / xastðii / andar / kaminðm	پلنگ خسته‌ای اندر کمینم
nahitð / ārðzu / mðn / kay / nðšinðm?!	نهفته آرزو، من کی نشینم؟! آتی بر آب، آتی آتش نشینم
ati / bar / āb / ati / ātðš / nðšinðm	مگر روزی رسد تا خوشه چینم
magðr / ruzi / rðsðd / tā / xušð / činðm	های برو های نشو، من، مرغ زردم
hāy / bðru / hāy / našu / mðn / morqe / zardðm	از عشق تو نمردم، خیلی مردم
az / ešge / to / namordðm / xayli / mardðm	
	من پلنگ خسته‌ی کمینگاهم
	به کام نرسیده چگونه آرام گیرم
	گاه آرام و گاه بی‌تاب و بی‌قرارم
	مگر آن که روزی برسد که به آرزویم برسم
	آهای بیا آهای نرو من مرغ زرد رو هستم
	خیلی قوی هستم که از عشق تو جان بدر بردم!

کتولی - رشیدخان - آق ننه

خواننده: ابوالحسن خوشرو
۲۰۹

گلون فدایت شود گلون فدایت شود
ای رشیدخان سلطان! گلون فدایت شود
برایت سرگردان و آوارهام گلون فدایت شود
گلون فدایت شود گلون فدایت شود
ای رشید پهلوان! گلون فدایت شود
دل دریا خون است گلون فدایت شود
الهی می‌مردند و تفنگ را نمی‌ساختند
اکنون که رشیدخان بانگ بر نمی‌آورد همان بهتر
که گاو ماغ نکشد، توکا و قرقاول در صحرا آواز نخوانند
الهی دل کوه و سنگ بترکد
تمامی تجن در خون بجوشد
چه مهربان بودی گلون فدایت شود
ای یار مردمان! گلون فدایت شود
ای که چشم مستت، خانه‌ی آفتاب بود گلون فدایت شود
چه نام زیبایی داری! گلون فدایت شود
ای باغبان باغ! گلون فدایت شود
ای مانند ستاره گلون فدایت شود
ای گرمای سایه‌سارها! گلون فدایت شود
محلّه‌ی آلاشت را
در نوردید و رفت گلون فدایت شود
سرخان غرق در خون شد، گلون فدایت شود
برایت سرگردان و آوارهام، گلون فدایت شود

کتولی - رشیدخان - آق ننه
خواننده: ابوالحسن خوشرو

نغمه‌های سزین ابراهیم
۲۱۰

آق ننه

اله ای دل! هوای دوست کردی
مرا چون استخوان و پوست کردی!
عزیزم! یادت ای دوست!
نبینم داغت ای دوست!
چسان تابیده‌ای بر سینه‌ی من؟!
مرا این‌گونه آتش دوست کردی؟!
ته وسته بیقرارمه
دل دوری ندارمه

te / veste / bi / q@rārm@

dele / duri / n@dārm@

بی‌قرار توام
تاب دوری ندارم

xondəmbə/ te / veste / biqətrār خوندمبه، ته وستّه بیقرار
davəndə/ mən / še / kuče / bār دَوَنَدَم من، شه کوچ بار
durəm / tā / gəlamire / diyār بورم تا گل امیر دیار
baxondim / har / də/ tā / sute / yār بخوندیم هر دتا، سوت یار
یار یار یار
yar/rə/ gombakərdmə/ avvale / bəhār یار ره گم بکرده اول بهار
hənišm/kuhe / tək / bā / vačon هنیشم کوه تک با وچون
sarhādəm / sədā / rə/ nāgəmon سر هادم صدا ره ناگمون
dambədam / biyarəm / te / məqom دم به دم بیارم ته مقوم
taše / del / atti / bayrə/ ārom تش دل، اتی بیره آروم
□□□
برایت بی قرار می خوانم
می خواهم برای کوچ کردن، بارم را آماده کنم
و به دیار «امیر» بروم
تا هر دو سرود یار را بخوانیم
یار.....
یار را در آغاز بهار گم کرده‌ام
در ستیغ کوه با بچه‌ها بنشینم
یکباره با صدای بلند بخوانم
دم به دم آواز تو را بخوانم
تا آتش دل اندکی آرام شود

te / haršiyən / sobhe / rojāye / monā ته هارشین، صبح روجای مونا
te / xandə/ gole / niməvāye / monā ته خنده، گل نیمه وائّه مونا
te / bəmo'en / ševāse / nubəhāron ته بمون، شواش نو بهارون
te / burdn / kuče / čelčəl'ə/ monā ته بُردن، کوچ چلچالته مونا
tə/ mesle / kučhəkərdə/ čelčəlāl'i ته، مثل کوچ ها کرده چلچالئی
sobhe / ševrə/ gole / zarde / dəvā'i صبح شوره، گل زرد دوائی
tə/ re / kakki / vāri / dārmə/ nālə ته ره ککئی واری، دارمه ناله
tane / tu / ā / čese / su / har / dətā'i تن تو «آ» چش سو، هر دتائی
tə/ mesle / əsəməne / maste / vārəš ته، مثل آسمون مَشْتِ وارش
mən / mesle / təšnāie / xəškə/ āyeš من، مثل تشنایی خشک آیش
tə/ mesle / ševrəye / səbhe / bəhāri ته، مثل شورهی صبح بهاری
من، مثل چش به راه هارش هارش
mən / mesle / čes / bətrāhe / hārəš / hārəš. □□□

نگاهت به ستاره‌ی صبح می‌ماند / خنده‌ات به گل نیمه شکفته می‌ماند / آمدنت
فریاد شادی نوبهاران است / رفتنت به کوچ پرستو می‌ماند / تو چون پرستوی
کوچ کرده‌ای / مانند شب‌نم صبح و گل زرد شفا بخش هستی / برای تو بسان
فاخته می‌نالم / هم گرمای تن و هم روشنایی دیده‌ای / تو چون آسمان
پر بارانی / من، مانند آیش خشک تشنه هستم / تو چون شب‌نم صبح بهاری
هستی / و من با نگرانی چشم به راهت هستم

ستاره‌سُ مه چش، خو نَشوئَه خو

sōtārō / so / mečēs / xu / našunō / xu

bōru / sōtārō / rō / yōkyōk / bačīnim برو ستاره ره یکیک بچینیم

kō / aftāb / rō / bōlōnde / kuh / bavinim که افتاب ره بلند کوه بوینیم

□□□

سه پنج روز است که گل آقای من نیامد

پلنگ خسته‌ی صحرا نیامد

چند روز است که از ابر، غم می‌بارد

و از هوا خون می‌بارد

گل آقا در کمین، سنگر به سنگر نشست

تفنگ موزر را برای جنگ به دست گرفت

(ای گل آقا!) به تو گفتم که تفنگ بی‌وفا است

با مرگ، همزبان و آشنا است

تو را گفتم که یاغی همواره سر به دار است

همانند بیشه‌ی بی‌برگ و بار است

تو را گفتم که دنیا پُراز برف و بوران است

همانند گردنه‌ی بلند و ترسناکی است که مه آن را پوشانده است.

ستارگان طلوع کردند، شب فرا رسید

مانند ستاره، چشمانم به خواب نمی‌رود

بیا ستارگان را یک یک بچینیم

تا خورشید را بر بلندای کوه ببینیم^{۱۲}

۱- توضیح: به روایت آقای منوچهر جمشیدی گل آقا از یاغیان منطقه‌ی سنگسر سمنان بوده است که آهنگ آن بر اساس حال و هوای موسیقی منطقه و بر مبنای ترجیع‌بند محلی سوت گل آقا ساخته شده است.

sō / panj / ruzō / me / golāqā / nōmo'ō سه پنج روزه، مه گل آقا نمونه

palōnge / xastōye / sahrā / nōmo'ō پلنگ خسته‌ی صحرا نمونه

سه پنج روزه که غم وارثه میاچه

sō / panj / ruzō / kō / qam / vārno'ō / miyā / jō

سه پنج روزه که خون وارنه هواچه

sō / panj / ruzō / kō / xun / vārno'ō / hōvā'jō

armone / armone / golāqā آرمون آرمون گل آقا!

دل بلاگردون گل آقا! ننه قربون گل آقا!

del / bōlāgōrdone / golāqā nanō / qorbone / golāqā

hōništō / golāqā / sōngōrbō / sōngar هنیشته گل آقا، سنگر به سنگر

bahitō / golāqā / tōfange / muzer بیهیته گل آقا، تفنگ موزر

tō / rō / batmō / kō / tōfōng / bivōfa'ō ته ره بتمه که تفنگ، بی‌وفائه

ajōle / hamzōbon / o / āsōnā,ō اجل همزیبون و آشنائه

armone / armone..... آرمون آرمون...

tō / rō / batmō / kō / yāqi / sar / bō / dārō ته ره بتمه که یاغی، سر به داره

bō / mesle / višōye / bi / barg / o / bārō به مثل ویشه‌ی بی‌برگ و باره

tō / rō / batmō / kō / dōnyā / varf / o / vā, a ته ره بتمه که دنیا ورف و وائه

bōlōnde / gōrdōnō / bime / miyā,ō بلند گردنه، بیم میائه

آرمون آرمون...

armone / armone / ...

sōtārō / sar / bazo / šu / bahiyō / šu ستاره سر بزو، شو بیهی‌یه شو

بلبل میچکا، تِه تَن اَتَا مَثقاله
تِه مَثقال تَن، هزار فکر و خیاله
هرکس عاشقی نکرده و مرداله
صد سال دوووهه، وه فَلَکِ حماله
دریوی کنار، دار دکاشتمه، سنجوک
این دکاشتمه، چَرده بیرم شه گوگ
هرکس بیارده خَوَر، منه نُمزوک
خال سرنچی، سَرره وریمبه گوگ

bəlbəl / mičəkā / te / tan / attā / məsqālə
te / məsqālə / tan / həzār / fekr / ɔ / xiyalə
har / kas / āšeqi / nakərdə / ve / mərdālə
sadsāl / davuhə / ve / faləke / hammālə
dariuye / kənār / dār / dəkāšmə / sanjuk
in / dəkāštmə / čardə / bayrəm / še / gug
har / kas / biyārə / xavər / mənə / nomzük
kālə / sar / nači / sar / vərīmbe / gug

ای بلبل! تن تو، یک مَثقال بیش نیست
اما تن یک مَثقالی ات گرفتار هزار فکر و خیال است
هر کس عاشقی نکند، مرداری بیش نیست
صد سال هم زنده بماند حمالِ فلک است
کنار دریا درخت سنجوک کاشتم
برای این کاشتم که سرشاخه هایش را خوراک گوساله ام کنم
هرکس از نامزدم خبر بیاورد
شاخه های تازه را نشکسته، گوساله ام را سر می برم

قلندر غریبم دیوار خانه
قلندر غریبم بماند از من مسکین نشانه
قلندر غریبم اگر پرسند ز مسکین دیوانه
قلندر غریبم بگو بگریخته از دست این زمانه
قلندر من غریبم، ای تازه رسیدم
ای تازه من رسیدم، هیچ گلی نچیدم
نماشون شو بیه، درها را بستند
من مسکین به پشت در نشستم
من مسکین نه مال دارم نه دولت
همی ترسم بمیرم شهر غربت
قلندر غریبم، ای تازه رسیدم
ای تازه من رسیدم، شه یار ره ندیدم

آقا تیکا! ته دوک دوکا، دوک نمردنه

āqā / tikā / te / dukdukā / duke / namōrdōnō

نترسنی تله ی جا، ته نترسی، آقاتیکا

natōrsōni / talōye / jā / tō / natōrsi / aqā / tikā

sune / par / āitōnō سون پر آیتنه

doduk / pištōr / hamin / rāstō د دوک پیشتر، همین راسته

آدم دل و جان خسته، این چه دیتنه؟

adōme / del / o / jan / xastō / in / cō / daiiōnō?

آدم ره دل ناخشی، در حال سر آیتنه

adōm / rō / delnāxōši / dar / hāle / sar / āitōnō

tikā jan! pōr bakš kōl hōvā / rō تیکا جان! پر بکش گل هوا ره

kutōr / rō / sar / bazōn / bā / celōlā / rō کو تر ره سر بزَن با چلچلا ره

بخوندين دوش به دوش، آزاد و دلشاد

baxundin / dušbōduš / āzād / o / delōsād

šōme / gōlvā / bazōn / ādōmā / rō شمه گلوا، بزَنه آدما ره

ته بال جا پر زندگی، شونی دار سر

te / bāl / jā / par / zandi / šuni / dāre / sar

من دل جا پر زمبه، شومبه یار وَر

mōn / del / jā / parzambō / šumbō / yāre / var

ته شه جیک جیک جا، صحرَا ره دار شاد

tō / še / jikjike / jā / sahrā / rō / dār / šad

me / xunōš / dōnyā / rō / hākōnō / ābād مه خُونش دنیا ره، هاکنه آباد

وارش

شعر: اسدالله عمادی
خواننده: حسین علمیار
۲۱۷

agō / mōn / dašt / tō / češmōye / ravoni اگه من دشت، ته چشمه ی روونی

agō / mōn / xāk / tō / višōye / jōvoni اگه من خاک، ته ریشه ی جوونی

agō / me / harf / bōlōnde / abre / kuhō اگه مه حرف، بلند ابر کوهه

tō / mesle / namname / vārōš / ravoni ته مثل نمِ وارش، روونی

agō / mōn / ou / tō / rišōye / jōvoni اگه من او، ته ریشه ی جوونی

me / xandō / rō / bōhāre / bāqbuni مه خنده ره، بهار باغبونی

me / bōrmō / rō / bōhāre / māzōroni مه برمه ره، بهار مازرونی

me / sabzō / rō / dōraxe / sāyōbuni مه سبزه ره، درخت سایه بونی

mōn / hamdame / tō من همدم ته

tō / gole / narges / o / mōn / šabname / tō ته گل نرگس و من شبنم ته

□□□

اگر من، دشت هستم، تو چشمه ی جاری هستی

اگر من خاک هستم، تو ریشه ی جوان هستی

اگر شعر من، ابر کوه های بر افراشته است

تو مثل نمِ بارانی که می بارد

اگر من آب هستم، تو ریشه ی جوانی

تو باغبان خنده ی بهاری من هستی

مانند بهار مازندران، شادی می بخشی و با تو رنج ها و گریه هایم پایان

می گیرد.

و مانند سایه سار درختان، نگهبان سبزه ی کلام من هستی.

من همدم تو

تو گل نرگس و من شبنم تو

āftāb / zud / darbθru	افتاب! زود در برو
zangθlθ / te / jā / rθ / baytθ	زنگله ته چاره بیته
taxt / θ / tθlā / rθ / baytθ	تخت و طلاره بیته
āftāb / zud / dar / hθru	افتاب زود در برو
miyā / te / jā / rθ / baytθ	مییا ته چاره بیته
melk / θ / melā / rθ / baytθ	ملک و ملاره بیته
tθmāme / sahrā / rθ / baytθ	تمام صحرا ره بیته
āftāb / zud / dar / bθru	افتاب زود در برو
aš / varθkā / rθ / baytθ	اش، ورکاره بیته
maste / gelā / rθ / baytθ	مست گلاره بیته
pāppθlimonā / rθ / baytθ	پاپلی مونا ره بیته
talθm / θ / duša / rθ / baytθ	تلم و دوشا ره بیته
āftōb / zud / dar / bθru	افتاب زود در برو
zangθlθ / te / ja / rθ / baytθ	زنگله ته چاره بیته
šāl / dare / kθndā / rθ / baytθ	شال، در کندا ره بیته
aspetθlā / rθ / baytθ	اسپه تلاره بیته
kutθre / hθvā / rθ / baytθ	کوتر هوا ره بیته

□□□

آفتاب زود (از پشت ابر) بیرون بیا
زنگار جایب را گرفت
آسمان را فرا گرفت
آفتاب زود (از پشت ابر) بیرون بیا

تیگا

شعر: گلوا بیسه سری
خواننده: محمد ابراهیم عالمی
۲۱۹

آقا توکا، خرامیدنت برای مبارزه با مرگ است
تو از دام نمی ترسی، نترسیدن تو، آقا توکا
مانند پرواز توست
دوگام پیشتر، در ادامه‌ی همین راه هموار
آدمی را بنگر که دل و جاننش خسته و رنجور است، آخر این چه بودنی است؟!
سرایبای وجودش لبریز از ناخوشی دل و غمناکی عشق است
توکا جان، بهتر است که در هوا به همه جا پربکشی
و نشانی از کبوتر و پرستو بگیری و با آنان دیدار کنی
دوش به دوش هم، با دلی شاد و آزاد نغمه سرایی کنی
تا نغمه‌های که به زیبایی گل است چون نسیمی بر چهره‌ی آدمیان بوزد
تو با بالهایت پرواز می کنی و روی درختان می نشینی
من با دلم پر می کشم و نزد یارم می روم
پس تو با نغمه‌ی جیک جیکت صحرا را شادان گردان
و من هم با آوازم دنیا را آباد و پر نشاط می سازم^{۱۴}

۱- توضیح: یکی از روش‌های ساده و سنتی شکار پرندگان در مازندران، هنگام زمستان شیوه‌ی شکار توکا است. جوانان و نوجوانان در زمان ریزش برف و یا روز بعد از آن، دامی برای این پرنده می‌گسترانند و یا آوازی بدین مضمون: آقا تیگا د دوک پیشتر، همین راسته، اجیک مسته ته ره وسته، توکا را تشویق به خوردن غذای داخل دام می‌کنند، که در واقع نوعی فریب است.

t̄d/ dani / māhtiti / diyār/ navun̄d ته دنی، ماه تتی، دیار نوونه
t̄d/ dani / s̄rx̄d̄gol / bidār / navun̄d ته دنی، سرخ گل، بیدار نوونه
t̄d/ har̄c̄d/ biv̄dfāi k̄ndi / me / jā ته هرچی بیوفائی کندی، مه جا
مه دل هرگز ته جا، نخار نوونه
me / del / harḡdz / te / jā / n̄dxār / navun̄d

های برو های نشو صحرای بلبل

hāy / b̄dru / hāy / našu / sahrāye / b̄l̄b̄d̄l
baxund̄m / āseqi / dard / dar̄d/ me / del بخوندم عاشقی، درد دره مه دل
aftābe / taṣ / hāiti / zamin / basut̄d افتاب تش هایتی، زمین بسوته
bālāe / laṣ / hāiti / pāiin / basut̄d بالای تش هایتی، پایین بسوته
lal̄d/ taṣ / dak̄t̄d/ k̄d̄lin / basut̄d آله تش دکتته، کلین بسوته
āseqe / jān / d̄ / del / d̄ / din / basut̄d عاشق جان و دل و دین بسوته

□□□

تو که نیستی مهتاب پیدا نمی شود / تو که نیستی گل سرخ بیدار نمی شود /
تو هرچه با من بیوفایی می کنی / دلم هرگز از تو آزاده نمی شود / آهای بیا
آهای نرو(ای) بلبل دشت و صحرا / تا عاشقانه برایت بخوانم که دلم دردمند
است / از آتش آفتاب، زمین سوخت / از آتش بالا، پایین سوخت / آتشی که در
نی افتاد حتی خاکستر را سوزاند / جان و دل و دین عاشق را سوزاند.

افتاب

شعر: گلوا پیشه سری
خواننده: ارسلان طیبی
۲۲۱

ابر جایب را گرفت
بر همه ی عرصه ها دست یافت
تمام صحرا را گرفت
آفتاب زود (از پشت ابر) بیرون بیا
خرس، بره را گرفت
گاو قرمز رنگ چاق را گرفت
گاو هم رنگ پروانه را گرفت
تلم و دوشا را گرفت^{۱۰}
آفتاب زود (از پشت ابر) بیرون بیا
زنگوله (زنگار) جایب را گرفت
شغال به آستانه ی در آمد
خروس سفید را گرفت / کبوتر هوا را گرفت^{۱۱}

۱- تلم: به گاو ماده سه ساله گفته می شود.

۲- توضیح: کوردکان و نوجوانان منطقه ی پیشه سر قائمشهر بر این باورند که وقتی هوا ابری می شود با خواندن «افتاب زود در برو...» آفتاب از پشت ابر بیرون می آید. این ملودی بر اساس ترانه ی «ملخل چش» مربوط به موسیقی سرحدی (جنوب مازندران، روستای کاررد) ساخته شده است.

ame / malð / parðndð / xu / nðdārñð امه مله، پرنده خو ندارنه
ame / sahrā / pa'ize / bu / nðdārñð امه صحرا، پئین بو ندارنه
ame / bāq / āsðmune / pðr / sðtārð امه باغ، آسمون پر ستاره
ame / del / sabzðye / fasle / bðhārð امه دل، سبزه‌ی فصل بهاره
šðme / malð / hamð / tars / ò / dðru'ð شمه مله، همه ترس و دروئه
šðme / dār / ò / alðf / asire / xu'ð شمه دار و علف، اسیر خوئه
šðme / sahrā / bðhāre / bu / nðdārñð شمه صحرا، بهار بو ندارنه
šðme / del / šuye / tārð / su / nðdārñð شمه دل شوی تاره، سو ندارنه
امه مله، زمین سبز و هوا سبز

ame / malð / zamin / sabz / ò / hðvā / sabz

امه کوچه، علف سبز و صدا سبز

ame / kučð / alðf / sabz / ò / sðdā / sabz

ame / del / sabzðye / mazðndðrunð امه دل، سبزه‌ی مازندرونه

ame / yār / āseqð / sabz / ò / javonð امه یار، عاشقه، سبز و جوونه

□□□

پرنده‌ی محله‌ی ما خواب ندارد / صحرای ما، بوی پاییز ندارد / باغ ما آسمان
پر ستاره است / دل ما سبزه‌ی فصل بهار است / در محله‌ی (سرزمین) شما
مدام ترس و دروغ است / درخت و علف سرزمین شما بیمار خواب است /
صحرای شما بوی بهار را ندارد / دل شما، شب تاریک است و روشنی ندارد
در محله‌ی ما زمین سبز و هواسبز است / در کوچه ما، علف سبز و صدا سبز
است / دل ما، مثل سبزه‌ی مازندران، تازه و پر طراوت است / محبوب ما،
عاشق و سبز و جوان است /

har / kojð / tð / dari / buye / bðhārð هرکجه ته دری، بوی بهاره

har / jā / te / bu / darð / dele / qðrāri هرچا ته بو دره، دل قراره

زمستون بی‌ته، سرد و سخت و ساره

zðmðstun / bi / tð / sard / ò / saxt / ò / sārð

amārðt / bi / tð / zendone / bðrārð عمارت بی‌ته، زندون براره

teti / dāqe / tð / dārñð / zard / ò / zārð تتی داغ ته دارنه، زرد و زاره

kukučðpi / te / veste / dāqdārð کوکوچی، ته وسته داغداره

aftāb / te / sðreye / atāqð / dārð آفتاب ته سره‌ی اتاق داره

sðtārð / su / te / veste / entðzārð ستاره سو، ته وسته انتظار

□□□

هرکجا که تویی، بوی بهار دارد

عطر حضور تو آرامش دل است

بی‌تو سرمای زمستان سخت و سوزناک است

خانه‌ی زیبا بدون تو، مثل زندان است

از داغ توست که شکوفه، زرد رو است

فاخته برای تو داغدار است

آفتاب سراپدار خانه‌ی توست

روشنایی ستاره برای انتظار رسیدن توست.

ونگوا
شعر: گلوایشه سری
خواننده: محمد ابراهیم عالمی

۲۲۶
نغمه‌های سزین بار

havāye / čelčōlā / bavvōm / te / veste هوای چلچلا، بوم، ته وسته
mōqome / lalōvā / bavvōm / te / veste مقوم لله وا، بوم، ته وسته
dele / darde / dōvā / bavvōm / te / veste دل درد دوا بوم، ته وسته
ته حرف ونگ و وا بوم، ته وسته

te / harfe / vang / ō / vā / bavvōm / te / veste
te / galgalone / buii / dele / qōrār ته گل گلون بویی، دل قرار
bōhāre / ābruii / nāzōnin / yār بهار آبرویی، نازنین یار
catuli / rō / baxondōm / tā / sōvāii کتولی ره بخوندم تا صوایی
aftāb / te / bazōnd / bar / in / siyāhi آفتاب ته بزنه، بر این سیاهی
دل و دیم ره سو هاده، روی دلبر
del / ō / dim / rō / su / hādō / ruyē / delbar
danyā / jō / bakōfō / in / bivōfāii دنیاچه بکفه، این بی‌وفایی

□□□

برای تو، مثل پرستوی هوا بشوم / برای تو، نوای لله وا بشوم / دواي درد
دل، برایت بشوم / طنینی برای صدایت بشوم / تو، همانند بوی گل‌ها هستی،
ای قرار دل! / آبروی بهاری، ای یار نازنین! / تا بامدادان، مقام کتولی را
می‌خوانم / که پرتو آفتاب، به روی این سیاهی، تیغ بکشد / سیمای دلبر، قلب و
چهره‌ی ما را روشن کند و بی‌وفایی از این دنیا بر افتد

کرزنی: خرمن کوبی
شعر: جهانگیر نصیری اشرفی
خواننده: نورالله علیزاده
۲۲۵

ay/ke / vunō / tu / bazōnd / aftābe / su ای که وونه تو بزنه افتاب سو
سر بگشه گندم و جو، بینچ کسو
sar / bakšō / gandom / ō / jo / binje / kasu
sio / hōvā / me / dašt / jā / nakōnd / kā سیو هوا، مه دشت جا نکنه کا
مه خرد و خو، نوّه چکو، نوره او
me / xōrd / ō / xu / navvō / čaku / navrō / ou
sar / ō / hamsar / mār / ō / xāxōr سر و همسر، مار و خواهر
hiyāhiyā / bōiin / kāyer هیا هیا، بینن کاپر
xōr / ō / xōši / burim / dōro خروخشی، بوریم درو
kar / ō / kaso / kufā / bavu گروگسو، کوقا بوو
gandōm / ō / jo / jingā / bavu گندم و جو، جینگا بوو
bār / bō / yābu / burim / lāku باربه یابو، بوریم لاکو
□□□

باز کی می‌شود که آفتاب پر نشاط ترو گرم‌تر نور بیفکند
دسته‌های برنج و خوشه‌های گندم و جو رخ بنماید
امید این‌که آسمان سیاه، مزرعه‌ام را به بازی نگیرد
و خورد و خوراکم را سیل نابود نکند
دوستانم، مادر و خواهرم
به اتفاق یاریم کنند
تا شادمانه به درو برویم
از دسته‌های برنج پشته‌ای بسازیم
خوشه‌های گندم و جو را خرمن کنیم
آن‌گاه به سوی لاکو (بیلاق) برویم

در آستانه‌ی بهار، طبیعت، رنگارنگ شد / و جنگل خشکیده را جوان کرد /
بنفشه را چاووشی خوان کرده است / گل پامچال، زلفش را افشان کرد / دل
می‌گوید پرواز کنم تا به دیار تو بیایم / پرستویی شوم و بر ایوانت نشینم / به
خاطر تو همواره بیلاق و قشلاق کنم / تا دسته گل‌هایی از بهاران برایت هدیه
آورم / خبر آمد که یارم به سوی کوه می‌آید / و دل تاریک من پر از روشنایی
شد / از آویشن و بنفشه گلاب بسازم / تا یارم که آمد، رخسارش را بشوید /
بهار مست و بلبل مست و گل مست است / هوا مست و صحرا مست و دل
مست است / دلم همنشین بلبل است / شیدای روی زیبای نازنین است

اونه ماه، جمه ره، الوون هاكرده *ounmāh / jōmθ / rθ / alvon / hākθrdθ*
خشك هایتَه ویشه ره، جون هاكرده
xθskhāitθ / višθ / rθ / jōvon / hākθrdθ
وَنوشه ره، چاووشی خون، هاكرده *vanušθ / rθ / cāvušixon / hākθrdθ*
بچاچا، زلف، افشون هاكرده *bθcā bθcā / zθlfθ / afson / hākθrdθ*
دل گنه پر هایرم، بيم ته سامون
del / gonθ / par / hairθm / beiθm / te / samon
چلچلا بووشم، بيم ته ایون *čelcθlā / bavušθm / beiθm / te / ivon*
ته وسه هاكنم، كوه و مازرون
te / vesse / hākθnθm / kuh / θ / māzθron
چن پشته گل بیارم، از بهارون
čan / pθštθ / gol / beyārθm / az / bθhāron
خور بيم مه یار، انه سمت كوه
xavθr / bθmo / me / yār / enθ / samte / kuh
منه تاریک دل بیه مشت سو *mθne / tārikθdel / baiyθ / mašte / su*
آیشم وونوشه ره بهیرم او *aišθm / θ / vanušθ / rθ / bahirθm / ou*
مه یار که بموئه، بشوره شه رو *me / yār / kθ / bθmo'θ / bašurθ / še / ru*
بهار مست و بلبل مست و گل مست
bθhār / mast / θ / bθlbθl / mast / θ / gol / mast
هوا مست و صحرا مست و دل مست
hθvā / mast / θ / sahrā / mast / θ / del / mast
مه دل بلبل جا، همنشینه *me / dθl / bθlbθle / ja / hamnašinθ*
مست گل روی نازینه *mastθ / gθle / ruye / nāzθninθ*

تلاونگ، افتاب ته شله، دَوَسْت به زینم من
چاشت گدر، گرم په، در راه نازنینم من
سَمَنَدِ نازنینِ تَنِ خَالِ دور بگردم من
یُرَقَه شونی، تنه خَشَنِ نقشِ یال دور، بگردم من
چَش پَلی هاگردمه، محله دواش، بنازم من
مره منزل، بنه بهل، ته یال دور بگردم من
همند راه، دَریو بَوُو، امشو منزل، رسمبه من
دنیا چاه و چلو بَوُو، امشو منزل رسمبه من
همه سنگ و کلو بَوُو، امشو منزل رسمبه من
مه خسته تن، کهو بَوُو، امشو منزل رسمبه من

təlāvang / aftabete / šədlədavəst / bəzindəm / mən
čāšte / gəddər / garnepe / dar / rāhe / nāzəninədm / mən
samənde / nāzənine / tane / xāle / dur / bagərdədm / mən
iurqə / šuni / tənə / xašnaqše / yāle / dur / bagərdədm / mən
čēš / palihākərdədm / malə / dəvās / bəznāzədm / mən
mərə / manzel / bəndə / behal / te / yāle / dur / bagərdədm / mən
həmənde / rāh / dario / bavvə / amšu / manzəl / rəsəmbə / man
dənyā / čāh / ɔ / čəlu / bavvə / amšu / manzəl / rəsəmbə / mən
hamə / sang / ɔ / kəlu / bavvə / amšu / manzəl / rəsəmbə / mən
me / xastə / tan / kahu / bavvə / amšu / manzəl / rəsəmbə / mən

māhtiti / šu / rujāye / su ماه تتی شو، روجای سو
aftābe / tu / bavvədm / te / vesse افتاب تو، بوم ته وِسَه
nargese / bu / čēšməye / ou نرگس بو، چشمه ی او
širine / xu / bavvədm / te / vesse شیرین خو، بوم ته وِسَه
te / zəmməston / rə / nubəhār ته زمستون ره نوبهار
nu / dənīye / bi / ranj / ɔ / bār نودنی ی بی رنج و بار
بشکوفته گل آرزو، بوم ته وِسَه
bəškəftə / glə / ārzə / bavvədm / te / vesse
bəškəftə / glə / ārzə / bavvədm / te / vesse
šūrehi / nam / zəlfə / hadā / čam شوره ی نم، زلف هداچم
deltangie / vesse / hamdam دلتنگی وِسَه همدم
سرسرخي اون گل رو، بوم ته وِسَه
sar / sərxiyc / oun / gole / ru / bavvədm / te / vesse
ته نشکوفته گل بلبل پر سرو / nəškəftə / glə / bəlbəle / pər / saru
بوم بوم ته وِسَه / bavvədm / havvədm / te / vesse / tebəlarə
بوم بوم ته وِسَه
ته بلاره

□□□

در شب مهتابی، برایت روشنای ستاره ی صبح و پرتو افتاب بشوم / بوی گل
نرگس، آب زلال چشمه و خوابی شیرین برایت شوم / نوبهار زمستان تو
دنیایی بی رنج و درد / و گل شکفته ی آرزو، برای تو بشوم / از نم شبنم، زلف
آراسته / همدم دلتنگی ها و / سرخی گل روی تو بشوم / بلبل پر نغمه ی گل
نشکفته / برای تو بشوم / فدایت شوم

خروسخوان با ستیغ آفتاب چاروق به پا برزین نشسته‌ام
و ظهر هنگام در گرماگرم هوا راه را طی می‌کنم
سمند نازنینم! به قربان خط و خال تنت
چهل نعل می‌تازی، به فدای یال زیبایی
تا چشم بر هم زخم - به فدایت - به آبادیم برس
و مرا به منزل برسان به فدای یالت
اگر راه هموارم به دریا مبدل شود امشب به منزل خواهم رسید
اگر تمام دنیا چاه و چاله شود، امشب به منزل خواهم رسید
اگر همه جا پر از سنگ و کلوخ شود، امشب منزل خواهم رسید
و اگر تن خسته‌ام کیود شود، امشب منزل خواهم رسید

kabutar / vačum̄ / tanḡ / m̄ne / del کبوتر و چومه، تنگه منه دل
ḡle / h̄l̄al̄aye / ranḡ / m̄ne / del گل هلاله‌ی رنگه، منه دل
ham̄ / ḡnn̄ / k̄ / ande / n̄al̄ / nak̄n همه گنه که آنده ناله نکن
ḡmon / k̄nd̄n̄ / k̄ / sanḡ / m̄ne / del گمون کندنه که سنگ منه دل
hay / l̄ar̄ / l̄ar̄ های لاره لاره
tesse / b̄l̄b̄l̄ / xund̄n̄ / nub̄h̄ar̄ تسه بلبل خونده، نوبهاره
aḡ / t̄rik / š̄u' / su / t̄ / hasti اگه تاریک شوئه، سو ته هستی
اگه چش مست خونئه، خوته هستی

aḡ / č̄eš / maste / xu' / xu / t̄ / basti

دل خواهون، اگه تش دار و تشنا

dele / x̄ahun / aḡ / tašd̄ar / ō / t̄šn̄ā

n̄āzn̄in / č̄ešm̄ / sare / ou / t̄ / hasti نازنین! چشمه ستر او، ته هستی

t̄ / k̄ / dani / h̄v̄āye / l̄ar̄ / danȳd ته که دنی، هوای لار دنیه

t̄ / k̄ / dani / fasle / b̄h̄ar̄ / danȳd ته که دنی، فصل بهار دنیه

t̄ / d̄are / riš̄ / bi / m̄n / d̄are / č̄ell̄d ته دار ریشه بی، من دار چله

t̄ / k̄ / dani / titi / ō / b̄ar / danȳd ته که دنی، تی تی و بار دنیه

□□□

چون جوجه کبوتر، دلم تنگ است / و دل من به رنگ گل آلاله است / همه
می‌گویند که اینقدر ناله نکن / گمان می‌کنند که دل من از سنگ است / آی لار
است... / بلبل برایت می‌خواند نوبهار است / اگر شب تاریک است، روشنایی
آن تو هستی / اگر چشمانم پر از خواب است، خوابش تو هستی / دل شیدا، اگر
آتشین و تشنه است / ای نازنین! خنکی آب چشمه تو هستی / تو که نیستی،
هوای لار نیست / تو که نیستی، فصل بهار نیست / تو ریشه‌ی درخت بودی
من شاخه‌ی آن / تو که نیستی، غنچه و شکوفه نیست

(۱)

دل و دل بند من، مازندرونه
magðr / māzəndron / kāqəz / gəronə? مگر مازندرون، کاغذ گرونه؟!
agðr / kāqəz / nabāsəd / barge / limo اگر کاغذ نباشد، برگ لیمو
مگر دیدار یار، از من خرومه؟!
magar / didāre / yār / az / mən / haromə?!

محبوبم در مازندران است
مگر مازندران کاغذگران است؟!
اگر کاغذ نیست، بر برگ لیمو چرا نمی نویسد؟
مگر دیدن یار، برای من حرام است

(۲)

چچی گوئی، چچی اشنانه مه دل؟!
čəči / guni / čəči / ešnānə / me / del
بالا مله، خوننده مست بلبل
bālā / malə / xondənə / mastə / bəlbəl
مست بلبل، ته بیار حال دیگر
mastə / bəlbəl / tə / biyār / hāle / digar
خدا نونده که پر نرده، مه دل
xodā / dundə / kə / pəre / dardə / me / del

چه می‌گویی و دل عاشق من چه می‌شنود؟
در بالا محله، بلبل شیدا می‌خواند
ای بلبل آوازخوان، در لحنی دیگر بخوان
خدا می‌داند که دل من پر از درد است

(۵)

nāmāšune / sahrā / me / vangō / vangō نماشون صحرا مه ونگه ونگه
 cārbedār / daršunō / sōdāye / zangō چاربه‌دار در شوئه صدای زنگه
 کسدوم چاربه‌داره برار بهیرم^۱
 kōdum / cārbedār / bōrār / bahirōm
 dambōdam / xabare / še / yār / bahirōm دم به دم خبر شه یار بهیرم

به هنگام غروب، در صحرا، بانگ من همه‌جا را پر کرده است
 چاربه‌دار دارد می‌رود و صدای زنگ اسبها و الاغها شنیده می‌شود.
 این چاربه‌دار کیست تا برادر من شود
 و از او هر لحظه از حال یارم که به غریبی رفته است، بپرسم

(۶)

delbarjān! / tō / mōrō / kōlāq / hākōrdi دلبرجان! ته مه ره کلاغ هاگردی
 نوده^۲ ره بهیتی، ییلاق هاگردی
 nudeh / rō / bahiti / iylāq / hākōrdi
 agō / jāye / digō / sōvāq / hākōrdi اگه جای دیگه سراغ هاگردی
 mō / rō / mesle / rāqon / tō / dāq / hākōrdi مه ره مثل راغون ته داغ هاگردی

ای دلبر عزیز! مرا مثل کلاغ آواره کردی
 روستای «نوده» را رها کردی و به ییلاق رفتی
 اگر محبوب دیگری را نشان کردی
 مرا سوزاندی و نیست کردی (مثل روغن، داغ کردی)

۱- چاربه‌دار: در دوران اقتصاد کالا به کالا، حمل بار را از شهری به شهری و منطقه‌ای به منطقه‌ای دیگر به عهده داشت.
 ۲- نوده: روستایی در جنوب ساری.

(۳)

sare / kuh / dahimō / daršumbō / pendar ستر کوه دهیمه، در شوئیه «پندر»^{۱۷}
 qalionō / ou / dakōn / me / jāne / delbar غلیون او دنکن، مه جان دلبر^{۱۸}
 qalionō / ou / dakōn / qalione / šasti غلیون او دنکن، غلیون شستی
 mōn / o / tō / bakōšim / darburō / xasti من و ته بکشیم، در بوره خستی

بر بالای کوه بودم و دارم به «پندر» می‌روم / در غلیان آب بریز (غلیان را آماده کن) ای دلبر عزیز / غلیان دستی را آماده کن / من و تو بکشیم تا خستگی‌مان تمام شود

(۴)

xodāvandā / mōrō / rikā / cō / kārdi خداوندا! مره ریکا چه کردی
 asire / mardōme / kijā / cō / kārdi اسیر مردم کيجا چه کردی
 asire / mardōme / kijā / bahimō اسیر مردم کيجا، بهیمه
 nakōrdō / āseqi / rōsvā / bahimō نکرده عاشقی، رسوا بهیمه

خدایا! چرا مرا پسر آفریدی و
 اسیر دختر مردم کردی؟
 اسیر دختر مردم شدم
 عاشقی نکرده، رسوا شدم

۱- پندر - *pendār* (پندر): روستایی در پریم. در گذشته بخشی از مردم پریم، ییلاق و قشلاق می‌کردند. ییلاق مردم روستای «پندر» در پشتکوه دودانگه «هیکوه» بود.
 ۲- غلیون = غلیان: در اصل به معنی جوشش است. به غلط قلیان می‌نویسند.

(۹)

gam / o / qdssd / me / dell / pdr / hakdrd غم و غصّه مه دلّ پر ها کرده
kδdurδt / me / zānu / rδ / šδl / hākδrdδ کدورت مه زانو ره شلّ ها کرده
me / yār / dar / qaribi / manzδlhākδrdδ مه یار در غریبی منزل ها کرده
mδ / rδ / now / bδhāre / bδlbδl / hākδrdδ مه ره نوبهارِ بلبل ها کرده

غم و غصّه دل مرا پر کرد
رنج و اندوه، زانوی مرا شلّ کرد
یار من در غربت ماندگار شد
و من از بی‌قراری چون بلبلِ نوبهار شدم

(۱۰)

ašun / bδxāt̄bimδ / mδn / kāt̄iye / tδk آشون بخت بیمه من کاتی تک
bi / zābe / kāt̄i / o / ve / kārδδ / čδkčδk بی‌صابِ کاتی و و کارده چک چک
ande / haništ̄mδ / māh / bemo / siye / tδk آنده هنیشتمه ماه پمو سی تک
bδhāre / kδlδ / šu / nazumδ / xučδk بهارِ کل شو نومه خو چک

دیشب پایین نردبان خوابیده بودم که به دیدارت بیایم
نردبانِ صاحبِ مُرده، صدا می‌داد
تا آمدنِ ماه بر بالای بلندی (غروب ماه) بیدار نشستم (بی‌آن که تو را ببینم)
در شب کوتاه بهاری، یک لحظه چشم بر هم نگذاشتم

(۷)

byā / tā / mδn / bδ / qorbune / tδ / bavvδm بیا تا من به قربون ته بوم
nδmδk / ander / nδmδkdone / tδ / bavvδm نمکِ آنذر نمکون ته بوم
hδnā / bar / po'ste / nāxone / tδ / bavvδm حنا بر پشت ناخون ته بوم
hamin / amšo / kδ / mehmonē / tδ / bavvδm همین امشو که مهمون ته بوم

بیا تا من فدای تو شوم
نمکِ نمکدانِ تو بشوم
حنایِ پشت ناخن تو شوم
می‌خواهم از همین امشب مهمان تو شوم

(۸)

šlδlδšδlvār / dδkδrdi / to / kamδrč̄in شلّ شلوارِ نکردهی تو کمرچین
mδrδ / vadδ / hadāii / pašte / parč̄im مه ره وعده هدایی پشتِ پرچیم
tδ / dar / rδ / vāzhākδn / mδn / biiδm / darim ته در ره واز هاکن من بیمِ نریم
te / gāndδ / gāndδ / bālδ / kāmbe / sarin ته گانده گانده بالِ کامبه سرین

شلوارِ شلیته‌ای پر از چین بر تن کردی
به من در پشتِ پرچین قول دیدار دادی
در را باز کن تا به درون خانه‌ات بیایم
تا بازوی نیرومند تو تکیه‌گاه من شود

(۱۳)

me / delbare / peqom / vaqto / bivaqtθ مه دلبرِ پغوم، وقت و بی‌وقته
bθlā / te / eqvāl / θ / bθlā / me / baxtθ بلائه اَقوال و بلا مه بَخْتَه
me / laddθ / bahirin / muziye / taxtθ مه لَدَ بَهِیرین موزی تخته
me / delbar / badonθ / jθdāii / saxtθ مه دلبرِ بَدُونَه، جداییِ سخته

دلبرم گاه گاه و پنهانی پیغام می‌دهد
لعنت به سعادت و بخت من و تو باد
لحد مرا از چوب بلوط بسازید
تا دلبرم بدانند که جدایی چه قدر سخت است

(۱۴)

čarbidāri / kθmbθ / šabgir / bθ / šabgir چاربیداری کُمبَه شبگیر به شبگیر
adstθ / qeš / bavθrdθ / kamθr / rθ / zanjir دست قش بُورده، کمر ره زنجیر
dθtθr / dāron / šθme / dellθ / bairθ / tir دتر دارون شمه دل بیره تیر
mθne / marde / jθvonnθ / pir / hākθrdni / pir مَن مرد جوون پیر هاگردنی پیر

هر سحرگاه، چاربیداری (=چاربه‌داری) را شروع می‌کنم
تسمه، دستم را زخمی کرد و زنجیر، کمرگامم را
ای مردمی که در خانه دختر مجرد دارید، به قلب شما تیر بخورد
که مَن جوان را پیر کردید و به من، دختر ندادید

(۱۱)

sāriye / sore / dār / dθ / čellθ / dārndθ ساری سُرِدَار، د چَلَه دارنه
vθne / sar / dθtā / bθlbθl / nālθ / dārndθ ونه سر، دتا بلبل ناله دارنه
attā / bθlbθl / nālθye / vačθ / dārndθ آتا بلبل، ناله‌ی وَچَه دارنه
atta / bθlbθl / āseq / gom / kθrdθ / dārndθ آتا بلبل، عاشق گم کرده دارنه

در شهر ساری، درخت سروی، دوشاخه دارد
بر بالای هر شاخه‌ای بلبلی می‌نالد
یکی از فراق فرزند می‌نالد و دیگری از فراق معشوق گم شده

(۱۲)

kijā / ame / malθ / kam / enθ / šunθ کیجا امه مله کم انه شونه
xastθ / bayyθ / dambθdam / enθ / šunθ خسته بیه نم به نم انه شونه
me / dele / gušθ / rθ / qam / denθ / šunθ مه دل گوشه ره غم دنه شونه
me / češe / kθnār / rθ / nam / denθ / šunθ مه چش کنار ره نم دنه شونه

محبوبم، کم‌تر به محله‌ی ما می‌آید
خسته شد و گاه گاه می‌آید
دلم را غمگین می‌کند و می‌رود
چشم‌هایم را اشک آلود می‌کند و می‌رود

(۱۷)

nəmāšun / ɔ / nəmāšun / ɔ / nəmāšun نماشون و نماشون و نماشون
mā / rā / man'o / dālālāt / kāndā / māhmon مره منع و دلالت کانه مامون
me / del / hastā / mesle / kahu / āsθmon مه دل هسته مثل کهو آسمون
مه سن به این کمی مه غم فراوون
me / sen / bā / in / kani / me / qam / farāvon

هنگام غروب است

محبوب مثل ماه من، مرا منع و راه نمایی می‌کند که او را فراموش کنم
دل من، مثل آسمان صاف آبی است
با این که خیلی جوانم، اندوهم بسیار است

(۱۸)

nəmāšune / sahrā / xondāmbā / mār mār نماشون صحرا خوندمبه مار مار
sad / tā / go / bāmonā / hamā / tarnāmār صدتا گو بمونه همه ترنه مار
joiā / rā / hākānām / qārbāqārbā چوله ره هاکنم قطار به قطار
atattā / badušām / aftāb / burāmār آت آتا بدوشم افتاب بوزه مار

دم دمای غروب در صحرا، مادر مادر می‌گویم (گاوها را صدا می‌زنم)
صد گاو دوشای جوان و پر شیر از صحرا برگشتند
شیردان را ردیف کنار هم بگذارم
گاوها را یکی یکی بدوشم تا آفتاب، کامل غروب کند

(۱۵)

unjā / kā / tā / ništi / mān / bānā / bu'am اونجه که ته نیشتی من بئه بوئم
unjā / kā / xāsāni / mān / lamā / bu'am اونجه که خاستی من لمه بوئم
ešāni / šc / ru / rā / te / āinā / bu'am ایشنی شه رو ره ته آینه بوئم
می ره کشنی دست، ته شوئه بوئم
mi / rā / kašāni / dast / te / šunā / bu'am

دلم می‌خواهد جایی که تو می‌نشینی، زمین باشم
جایی که تو می‌خوابی، نمد باشم
زمانی که خود را نگاه می‌کنی، آینه باشم
زمانی که به موها دست می‌کشی، شانه باشم

(۱۶)

dele / mān / ɔ / dele / tā / har / dā / tangā دل من و دل ته هر دتنگه
dele / mān / šišā / ɔ / dele / tā / sangā دل من شیشه و دل ته سنگه
dele / mān / šišā / šišā / šākāsti دل من شیشوئه، شیشه شکستی
dele / tā / sang / hastā / xānā / nāšāsti دل ته سنگ هسته خانه نشستی

من و تو، هر دو دلتنگ هستیم
با این همه، دل من مثل شیشه و دل تو از جنس سنگ است
دل من از جنس شیشه است و آن را شکستی
دل تو از جنس سنگ است که از خانه بیرون نیامدی و به شیشه‌ی دلم سنگ‌زدی

و

بیست ترانه^{۲۱}

(۱)

آمشوی شوره من، مهتاب بُوینم

amšuye / šu / rθ / mθn / mahtāb / bavinθm

فردا صواحي ره، آفتاب بُوینم

fθrdā / sθvāhi / rθ / āftāb / bavinθm

دشمنون ره، خنه خراب بُوینم

dθsmθnon / rθ / xθnθxθrāb / bavinθm

شه جان نومزه ره، در خواب بُوینم

še / jāne / numzθ / rθ / dar xāb / bavinθm

امید که امشب، آسمان رامهتابی ببینم

صبح فردا را آفتابی ببینم

دشمنان را خانه خراب ببینم

نامزد عزیزم را در خواب ببینم

۱- بیست ترانه‌ی بالا با اندکی اختلاف در معنا از کتاب «فرهنگ مازندرانی» تألیف اسمعیل مهجوری، از انتشارات فرهنگ و هنر مازندران، انتخاب شده است. مهجوری از خدمتگزاران پرتلاش مازندران و نویسنده‌ی کتاب ارزشمند «تاریخ مازندران» بود. ترانه‌های فوق از رایج‌ترین ترانه‌های مازندرانی است.

ترانه
۲۳۳

(۱۹)

آشون قصد ها کرده بییم ته مئه

me / veste / beštθnθ / āhθni / talθ

مه وسته پشته، آهنی تله

اگه پواره و صدتا گاليله

na / tarke / tθ / kāmbθ / nā / tarke / malθ

دیشب قصد کردم به محله‌ی شما بیایم

اما برای من، تله‌ی آهنی گذاشتند

اگر صد گوله بیبارد

نه ترا ترک می‌کنم نه از محله‌ی تو دور می‌شوم

(۲۰)

گوره راه بدامه سمت کُهو سنگ

gu / rθ / rāhbθdāmθ / samte / kahu / sang

اشکاری تلم گردن نره زنگ

aškāri / talθme / gθrdθn / darθ / zang

اشکاری تلم «آ» ته نده دنگ دنگ

aškāri / talθm / ā / tθ / nade / dang / dang

مه یار در غریبی، مه دل هسته تنگ

me / yār / dar / qaribi / me / del / hastθ / tang

گاوها را به طرف منطقه‌ی «کُهو سنگ» (= سنگ آبی رنگ) روانه کردم

در گردن گاوِ شیرده جوان، زنگ آویزان است

ای گاوِ شیرده جوان زنگ را به صدا در نیاورد

محبوب من در غریب و دلم تنگ است

(۴)

panbθ / jār / baitθmθ / kālθzaminnθ پنبه جار بیتمه، کاله زمین
 hukā / bθ/dasse / yāre / nāzθninθ هوکا به دس یار نازینه
 alāhi / bθškθnθ/hukāye / dassθ الهی بشکنه، هوکای دسه
 me / delbar / āzθkārθ/ navu'θ/ xastθ مه دلبر تازه کاره، نووئه خسه

زمین نامرغوب را پنبه زار کردم
 یار عزیزم هوکا (فوکا) در دست دارد و کار می کند
 الهی دستهای هوکا بشکند
 دلبرم تازه کار است و خسته نشود

(۵)

tθ / rθ / bowtmθ / napuš / mθlmale / jθmθ ته ره بوئمه نپوش، ململ جمه
 tθ / rθ / bowtmθ / našu / kuhiye / xθnθ ته ره بوئمه، نشو کوهی خنه
 fθrdā / bθhār / burθ / kuhi / šunθ / kuh فردا بهار بونه، کوهی شوئه کوه
 bičārθ / āseqe / čēs / našunθ / xu بیچاره عاشق چش، نشوئه خو

تو را گفتم پیراهنی از جنس ململ نپوش
 تو را گفتم زن کوهی نشو
 فردا بهار می شود و کوهی روانه ی کوه می شود
 چشمان عاشق بیچاره به خواب نمی رود

ترانه
۲۴۵

(۲)

vanušθ / ba`utθ / mθn / čθ / haqirmθ! وئوشه بئوته، من چه حقیرمه!
 kapθrkapθre / bθn / mθn / čθ / asirmθ! کپرکپر بن، من چه اسیرمه!
 diruze / kijamθ / emruz / čθ / pirmθ دیروز کیجامه، امروز چه پیرمه!
 از عشق جان یار، من چه نمیرمه؟!
 az / ešqe / jāne / yār / mθn / čθ / namirmθ

گل بنفشه گفت من چه کوچک و ناچیز هستم
 درین بوته ها چرا اسیرم!
 دختر دیروزی ام، امروز چرا پیرم؟
 از عشق یار عزیز، چرا نمی میرم؟!

(۳)

bθlθnde / bālxānθ / čθrāq / vθšenθ بلند بالخانه، چراغ و شنه
 šamerzādi / kijā / kθtāb / ešθnθ شمیرزادی کیجا، کتاب اشنه
 هرچه چشمک ز مبه، مه ره نشنه
 har / čθ / čēs mθk / zambθ / mθ / rθ / nešθnθ
 vθne / nāz / ō / gamzθ / mθ / rθ / košθnθ ونه ناز و غمزده، مه ره کُشنه

در بالا خانه بلند، چراغی روشن است
 دختر شه میرزادی کتاب را نگاه می کند
 هرچه چشمک می زدم مرا نگاه نمی کند
 ناز و غمزده اش مرا می کشد

(۸)

انگور مَل بیمه، شَم بکَشیمه شَم

angure / mθl / bimθ / šam / bakšimθ / šam

خوردِه وچه بیمه، ته جه بئتمه چَم

xurdθ / vačθ / bimθ / tθ / jθ / baytmθ / čam

هرکی اَمه میون ره بزُو برهم

harki / ame / mion / rθ / bazu / barham

به حق محمد! عمرش بُونه کم

bθ / haqqe / mohammad / omrθš / bavu / kam

ساقه‌ی انگور بودم جوانه کشیدم جوانه (سال‌های زندگی را پشت سر گذاشتم)

از بچگی به تو خو گرفته‌ام

هرکسی ما را از هم جدا کرد

به حق محمد! عمرش کم شود

(۹)

اَمه مَله، شِمه مَله دیاره

ame / malθ / šθme / malθ / diyārθ

اَمه ریکا، شمه کیجابه خواره

ame / rikā / šθme / kijā / jθ / xārθ

بُورین و بُهورین و نه نناره

burin / θ / bahurin / vθne / nenā / rθ

عاروس هاکنه و هاده اماره

ārus / hakθnθ / θ / hādθ / amā / rθ

از محله‌ی ما محله‌ی شما پیدااست

پسر ما دختر محله‌ی شما را می‌خواهد

بروید و به مادرش بگویید

عروسش کند و به ما بدهد

ترانه
۲۳۷

(۶)

تِه بُوردن بُوردن، مِه هارش هارش

te / burdθn / burdθn / θ / me / hārθš / hārθš

مه ره خش پموئه، ته راه و روش

mθ / rθ / xθš / bθmo'θ / te / rāh / θ / ravθš

kahu / āsθmonnθ / kθmbθ / sθfārθš

هرکجه ته ذری، نهبیره وارث

har / kojθ / tθ / dari / nahirθ / vārθš

تو می‌روی و من نگاه می‌کنم

از راه و روش تو خوشم آمد

آسمان آبی را سفارش می‌کنم

هرکجا هستی، باران نبارد

(۷)

aftāb / nimθ / te / sar / bālā / hθrθssθm

māhi / nimθ / labe / dθryā / hθrθssθm

اَفتاب نئمِه، ته سر بالا هرسم

ماهی نئمِه، لب دریا هرسم

عاشقی هاگردمه، خورمته قسم

āseqi / hākθrdmθ / xorθmbθ / qasθm

نتومبه، شه نئای رو هرسم

natombθ / še / nenāye / ru / hθrθssθm

آفتاب نیستم که بالای سرت بایستم

ماهی نیستم که لب دریا بایستم

عاشقی کردم، قسم می‌خورم

نمی‌توانم رو در روی مادرم بایستم

(۱۲)

sətārəð / āsəðmon / naqše / zaminəð ستاره آسمون، نقش زمین
xodəðm / angoštəðr / ə / yārəðm / nəðginəð خودم انگشتر و یارم، نگینه
xodəðm / angoštəðr / ə / yārəðm / firuzəð خودم انگشتر و یارم فیروزه
bəðru / bā / ham / davvim / dənīā / də / ruzəð برو با هم تویم، دنیا د روزه

ستاره‌ی آسمان، زیبایی زمین است
خودم انگشتر و یارم نگین است
خودم انگشتر و یارم فیروزه
بیا با هم باشیم، دنیا دو روزی بیش نیست.

(۱۳)

še / yār / rəð / badiməð / kəðnāre / āinəð شه یار ره بدیمه، کنار آینه
شه انگوس چه کارده، شه می ره شوئه
še / angus / jəð / kārdəð / še / mi / rəð / šundəð
agəðr / dunəðm / te / mi / kaləðnəð / bəðnəð اگر دوئم ته می کلنه بنه
məðsāle / cindəðkə / məðn / kāmbəð / cindəð مثال چیندکا، من کامبه چینه

یارم را کنار آینه دیدم
که با انگشت خود، مویش را شانه می‌کرد
اگر بدانم مویت بر زمین می‌ریزد
مانند جوجه‌ای که دانه می‌چیند یک یک را جمع می‌کنم

(۱۰)

del / ə / del / bazuməð / del / vā / naiyyəð دل و دل بزومه، دل وا نئی‌یه
yaki / hamdam / məðne / paidā / naiyyəð یکی همدم، من پیدا نئی‌یه
yaki / hamdam / məðne / sāravi / kija یکی همدم، من ساروی کیجا
kəlid / gom / baiyyəð / dar / navunəð / vā کلید گم بئی‌یه در نوونه‌وا

هرچه دل دل گفتم، گره دلم باز نشد
همدمی برای دل من پیدا نشد
همدم من، دختر ساروی است
کلید، گم شده است و در باز نمی‌شود (کار عشق و عشقی من، گره‌خورده است)

(۱۱)

دلِ دردی که من، دارمه کی دارنه؟!
dele / dardi / kəð / məðn / dārməð / ki / dārnəð?!
روی زردی که من، دارمه کی دارنه؟!
ruye / zardi / kəð / məðn / dārməð / ki / dārnəð?!
haməð / gānnəð / kəð / garmāye / zaminəð همه گانه که گرمای زمینه
xodā / dundəð / zəð / ešqe / nāzəðninəð خدا دوند، ز عشق نازنینه

درد دلی که من دارم، چه کسی دارد؟
روزی زردی که من دارم، چه کسی دارد؟
همه می‌گویند که از گرمای زمین است
خدا می‌داند که از عشق نازنین است

(۱۶)

az / on / sar / darenθ / kθne / kijā'θ? از اُون سَرُ نَرُ اِنِه، كِنِه كِچائِه؟
vane / nāzθke / del / mθ / jθ / rθzā'θ وِنِه نازكِ دل، مِه جِه رضائِه
ki / gθtθ / kθ / xoš / hθdā'θn / gonāhθ?! كِ گتِه كِه خوشُ هداثُن، گُناهِ؟!
ruze / qiyāmθte / jθvāb / me / pā'θ روزِ قِیامتِ جِواب، مِه پائِه

دخترِ کیست که از دور دارد می‌آید؟
دلِ نازک او به من تمایل دارد
کی گفت که بوسه دادن گناه است؟
جواب روز قیامت را من می‌دهم

(۱۷)

on / gθdθv / mθn / bimθ / kačθl / jonθkā اُون گدِر مِن بيمِه، كچَل جُونكا
bθnθ / rθ / saxzumθ / xak / siyθ / hθvā بِنِه رِه شاخِ زومِه، خاكِ شِیِیِه هِوا
asā / kθ / baiimθ / mθn / pirθ / vθrzā اسا كِه بئِیِیِ مِه مِن، پيرِ وِرْزا
dθmθ / tθk / bazu'θ / sθx / harθbθdā دَمِ تَكِ بَزوئِه، شاخِ هِرِه بَدَا

آن زمان که من گاو نر جوان پیشانی و دم سفید بودم
آن قدر قدرت داشتتم که زمین سفت را شاخ می‌زدم و گرد و خاک‌اش به هوا
می‌رفت

اکنون که ورزای پیری شدم
نوک دم را قیچی و شاخ‌هایم را آره کرده‌اند

(۱۴)

mθn / o / tθ / gandθme / yθk / dānθ / buiim مِـن و تِه گندِمِ يَكِ دانه بوئِیم
mθn / o / tθ / ābe / yθk / rudxanθ / buiim مِـن و تِه، آبِ يَكِ رودخانه بوئِیم
مِـن و تِه بال به گردن تا صواحی
mθn / o / tθ / bāl / bθ / gθrdθn / tā / sθvāhi
sθvāhi / ruz / bunθ / bigānθ / buiim صواحی روزِ بونِه، بيگانِه بوئِیم

بیا تا من و تو، دانه‌های یک خوشه گندم بشویم
و آب یک رودخانه بشویم

من و تو دست به گردن هم، تا صبح با هم باشیم و شب را سپری کنیم
آن وقت روز که شد، بیگانه و از هم جدا شویم (از ترس سرزنش مردم)

(۱۵)

tθ / sorθdār / bθvās / mθn / te / sāyθbon تِه سُرِدَارِ بَواش، مِـن تِه سايِه بون
تِه سرخِ گلِ بَواش، مِـن تِه باغبون
tθ / sθrxθgol / bθvās / mθn / te / bāqθbon تِه سَرخِ گلِ بَواش، مِـن تِه باغبون
اگر صديارِ بئِری، دارنی مِه ارمون
agθr / sad / yār / bayri / dārni / me / armon
مِـن و تِه عاشقی، نِدازنِه پایون
mθn / o / tθ / āseqi / nθdārni / pāyon

تو درخت سرو باش، من سایه‌بان تو
تو گل سرخ باش، من باغبان تو
اگر صد یار بگیری، آرزوی مرا داری
عاشقی من و تو پایانی ندارد

(۲۰)

الهی! آه من، ته ره بهیره
مرکب روی کاغذ، برنّهیره
هرکی خوانه ته ره، مه جّه بهیره
بهار، تو بهیره، پئیز بمیره

alāhi/āhe/mōn/tō/rō/bahirō

morakkōb/ruye/kāqōz/bar/nahirō

har/ki/xānō/tō/rō/me/ja/bahirō

bōhār/tu/bōhirō/pō'iz/bamirō

الهی! آه من در تو بگیرد (تو را گرفتار کند)

مرکب روی کاغذ ننویسد (از گرمای آه، مرکب روی قلم خشک شود)

هرکسی می‌خواهد تو را از من جدا کند

بهار، تب کند و پاییز بمیرد

(۱۸)

الهی دل و دلِ ته بویِ پاره
ته ره با مردمِ کیجا، چه کاره؟!
تقصیر ره چشم دارنه، کنده اشاره
اگر چشم نوبینه، دل نونه پاره

الهی دل، تو پاره شوی (از هیجانِ عشق)

تو را با دختر مردم چه کار است؟!

گناه را چشم دارد که اشاره می‌کند

اگر چشم نبیند، دل اسیر عشق نمی‌شود

(۱۹)

آنده بخوند سّمه، گلی بهیته
راه مشهد سر ره، تلی بهیته
الهی بمیره، صاحب تلی
مه ره، نهشته، بورم یارِ پلی

از بس برای یارم خواندم، گلویم گرفت

اما چه فایده که راه مشهد سر (بابلسر قدیم) را خار پوشانده است (راه بسته

شد)

الهی صاحب خار بمیرد (آن که مانع را بر سر راه من گذاشت، نابود شود)

که مرا نگذاشت به نزد یارم بروم